

Nr 381.

Föräldrabalk;

given Stockholms slott den 10 juni 1949.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen¹, funnit gott förordna, att i Sveriges rikes lag skall, efter giftermålsbalken och före ärvdabalken, införas en ny balk, benämnd föräldrabalk, av följande lydelse.

1 KAP.

Om barnets börd.

1 §.

Barn, som födes under äktenskap eller å sådan tid efter dess upplösning att det kan vara avlat dessförinnan, har äktenskaplig börd (*barn i äktenskap*), såvida ej, i den ordning som sägs i 2 kap., förklaras att barnet icke har sådan börd.

2 §.

Faderskapet till barn som ej har äktenskaplig börd (*barn utom äktenskap*) fastställs genom dom eller erkännande enligt vad i 3 kap. stadgas.

3 §.

Barn utom äktenskap erhåller äktenskaplig börd, om föräldrarna ingå äktenskap med varandra.

4 §.

Barn utom äktenskap, som avlats i trolovning eller vars föräldrar efter avlelsen ingått trolovning med varandra, är trolovningsbarn.

Voro föräldrarna vid trolovningen så besläktade, att äktenskap dem emellan måste återgå, eller var endera gift med annan, skall barnet ändock anses såsom trolovningsbarn, om föräldrarna eller en av dem var i god tro.

2 KAP.

Om talan angående äktenskaplig börd.

1 §.

Vill mannen vinna förklaring, att barn som avses i 1 kap. 1 § icke har äktenskaplig börd, skall han väcka talan mot barnet eller, om barnet avlidit, dess arvingar inom tre år från det han fick kunskap om barnets födelse. Har mannen ej varaktigt sammanbott med barnet, vare han dock ej förlustig sin talan förrän ett år förflutit från det att talan, som grundats på att barnet har äktenskaplig börd, blivit väckt mot mannen och han erhållit del därav.

¹ Riksdagens skrivelse 1949: 325.

Talan enligt första stycket må ej äga rum, om mannen, sedan han fått kunskap om att modern haft samlag med annan under tid, då barnet kan vara avlat, efter barnets födelse erkänt barnet såsom sitt.

2 §.

Är mannen död, och har han varken försuttit tid till talan enligt 1 § eller efter barnets födelse erkänt barnet såsom sitt, må envar, som jämte eller näst efter barnet är berättigad till arv efter honom, väcka sådan talan inom ett år från det han erhållit kännedom om barnets födelse och om mannens död. Har mannen ej varaktigt sammanbott med barnet, vare arvinge dock ej förlustig sin talan förrän ett år förflutit från det att anspråk, som grundats på att barnet har äktenskaplig börd, framställts mot dödsboet. Efterlämnar den avlidne, jämte maka, såsom närmaste arvingar skyldemän som avses i 2 kap. 1 § lagen om arv, äge envar av dem sådan rätt.

3 §.

Vill barn som avses i 1 kap. 1 § vinna förklaring, att det icke har äktenskaplig börd, äge barnet väcka talan därom mot mannen eller, om han är död, hans arvingar. Efterlämnar mannen, jämte maka, såsom närmaste arvingar skyldemän som avses i 2 kap. 1 § lagen om arv, skall talan riktas mot dem, som då talan väckes äro närmast till arv.

4 §.

Talan som avses i 1—3 §§ må ej bifallas, med mindre det är utrett, att modern haft samlag med annan än mannen och det måste antagas att barnet avlats vid samlaget, eller ock, på grund av barnets arvsanlag eller annan särskild omständighet, det eljest kan hållas för visst, att mannen ej är barnets fader. Är barnet avlat före äktenskapet eller under det makarna efter domstols beslut eller eljest på grund av söndring levde åtskilda, må dock talan bifallas, såvida det ej göres sannolikt att makarna haft samlag med varandra å tid, då barnet kan vara avlat.

3 KAP.

Om fastställande av faderskapet till barn utom äktenskap.

1 §.

Talan om faderskap till barn utom äktenskap väckes mot mannen eller, om han är död, hans arvingar som i 2 kap. 3 § sägs.

Talan må väckas redan före barnets födelse men må icke dessförinnan slutligen prövas.

2 §.

Varder utrett, att mannen haft samlag med modern å tid, då barnet kan vara avlat, skall han anses såsom fader, om det ej är osannolikt att barnet avlats vid samlaget.

3 §.

Vad i 1 § stadgas om talan angående fastställande av faderskap skall äga motsvarande tillämpning å talan om barnets förklarande för trolovningsbarn.

4 §.

Har mannen inför präst som för kyrkoböckerna i den församling, där barnet är kyrkobokfört, eller i tillkallat vittnes närvaro inför landsfiskal eller notarius publicus, eller i handling, som bevittnats av två personer och

godkänts av barnavårdsmannen eller, om sådan ej finnes, av barnavårdsnämnden, erkänt sig vara fader till barnet, och har erkännandet på enahanda sätt vitsordats av modern, vare det gällande, där ej visas att han ej är barnets fader. Är modern död, eller är hon sinnessjuk, sinnesslö eller å okänd ort, skall erkännandet för att bliva gällande i nu stadgad ordning godkännas av barnets förmyndare eller av barnet själv, om det är myndigt.

Erkännes på sätt nu sagts, att föräldrarna vid barnets avlelse voro trolovade eller att de efter avlelsen ingått trolovning med varandra, vare ock det erkännandet gällande, om det ej visas vara oriktigt.

Erkännande må göras jämväl före barnets födelse.

4 KAP.

Om adoption.

1 §.

Man eller kvinna, som fyllt tjugufem år, må med rättens tillstånd antaga adoptivbarn.

Till adoptivbarn kan antagas jämväl adoptantens barn utom äktenskap. Har barnets moder uppnått myndig ålder, må hon gemensamt med make adoptera barnet, ändå att hon ej fyllt tjugufem år.

2 §.

Den som är förklarad omyndig må ej antaga adoptivbarn, med mindre han vill adoptera eget barn utom äktenskap eller adoptera gemensamt med myndig make samt förmyndaren samtycker till adoptionen.

3 §.

Makar må ej adoptera annorledes än gemensamt. Dock må ena maken ensam antaga adoptivbarn, där den andre vistas å okänd ort eller är sinnessjuk eller sinnesslö, ävensom eljest med den andres samtycke adoptera dennes barn i äktenskap eller adoptivbarn eller ock eget barn utom äktenskap.

4 §.

Andra än makar må ej gemensamt antaga adoptivbarn.

Ej heller må adoptivbarn i adoptantens livstid ånyo adopteras av annan än dennes make.

5 §.

Utan eget samtycke må den som fyllt tolv år ej adopteras.

Den som ej fyllt tjuguet år må ej adopteras utan föräldrarnas samtycke. Är endera sinnessjuk, sinnesslö, utan del i vårdnaden eller å okänd ort, vare hans samtycke ej erforderligt. Är sådant fall för handen beträffande båda föräldrarna, skall i stället förmyndarens samtycke inhämtas.

Den som är förklarad omyndig må ej adopteras utan förmyndarens samtycke.

6 §.

Rätten skall pröva, huruvida adoptionen lämpligen må äga rum. Ej må tillstånd givas, med mindre adoptionen finnes lända till gagn för barnet samt sökanden uppfostrat barnet eller vill uppfostra det eller eljest särskild anledning är till adoptionen.

Ansökningsen må ej bifallas, om å någondera sidan vederlag är givet eller utfäst, ej heller om bidrag till barnets underhåll är avtalat, med mindre fråga är om bidrag med visst belopp en gång för alla och beloppet inbetalts till

barnavårdsnämnden i den församling, där adoptanten är kyrkobokförd, eller till nämnden utfärdats förbindelse å beloppet, vilken blivit av sökanden och nämnden godkänd. För belopp, som inbetalts till nämnden, skall genom dess försorg hos riksförsäkringsanstalten eller svenskt försäkringsbolag inköpas en efter underhållsskyldigheten lämpad livränta åt barnet, där ej enligt avtalet hinder möter eller nämnden finner att beloppet må på annat lämpligt sätt användas för barnets underhåll.

Avtal om vederlag eller underhåll, som bort föranleda avslag å ansökningen därest avtalet varit för rätten kunnigt, vare, även om ansökningen bifalles, utan verkan.

7 §.

Barnets rättsliga ställning till föräldrarna röner ej annan inverkan av adoptionen än som följer av vad i 6 och 7 kap. sägs om vårdnad och underhåll eller eljest i lag särskilt stadgas.

8 §.

Finnes adoptivbarnet lida av sinnesslöhet, annat svårt själsligt eller kroppsligt lyte eller svårartad sjukdom, som kan antagas härröra från tiden före adoptionen, utan att adoptanten då ägde vetskap därom, varde adoptivförhållandet hävt, såframt ansökan göres av adoptanten inom fem år från adoptionen.

9 §.

Adoptivförhållandet varde efter ansökan av adoptivbarnet hävt, om adoptanten grovt förgått sig mot barnet eller i märklig mån försummar sina plikter mot det eller för ett lastbart eller brottsligt liv samt förty barnets bästa påkallar att förhållandet upphör, så ock om dess upphörande eljest är av väsentlig betydelse för barnet.

Har adoptivbarnet grovt förgått sig mot adoptanten eller hans närmaste, eller för adoptivbarnet ett lastbart eller brottsligt liv, äge adoptanten vinna adoptivförhållandets hävande.

10 §.

Adoptivförhållandet varde ock, sedan barnet fyllt tjuguet år, efter ansökan hävt, såframt adoptanten och adoptivbarnet äro ense därom. Den som är förklarad omyndig skall hava förmyndarens samtycke till överenskomsten.

11 §.

Hava makar adoptivbarn, må adoptivförhållandet ej hävas annat än bekräftande bägge makarna.

Hävande må ske enligt 8 §, oaktat ena maken ägde sådan vetskap som där sägs, samt enligt 9 §, ändå att den omständighet som åberopas till grund för hävandet gäller blott ena maken; och må, där ansökan enligt 8 eller 9 § skall göras av adoptanten, hävande äga rum på ansökan av allenast ena maken, om synnerliga skäl äro därtill, dock ej i fall som avses i 8 § på ansökan av make, som ägde sådan vetskap som där sägs.

12 §.

Häves adoptivförhållandet, upphöre all verkan av adoptionen, såvitt ej annat särskilt stadgas.

5 KAP.

Om barnets namn.

1 §.

Barn i äktenskap erhåller faderns släktnamn.

Barn som, sedan det fyllt aderton år, erhåller äktenskaplig börd genom att föräldrarna ingå äktenskap med varandra, behåller dock det släktnamn som dessförinnan tillkom barnet, såvida icke barnet själv annorlunda bestämmer.

2 §.

Barn utom äktenskap erhåller moderns släktnamn. Är modern gift, eller är hon frånskild hustru, erhåller barnet det släktnamn som tillkom henne såsom ogift.

Fadern så ock, där modern är gift, hennes make må giva barnet sitt släktnamn. Till sådan ändring av namn erfordras samtycke av den som har vårdnaden om barnet, där detta är under tjuguet år, och av barnet själv, om det fyllt aderton år.

Är barnet trolvningsbarn, äge den som har vårdnaden om barnet eller barnet själv, om det fyllt tjuguet år, bestämma, att det skall bära faderns släktnamn. Har barnet fyllt aderton år, må ej den som har vårdnaden träffa sådan bestämmelse utan barnets samtycke.

3 §.

Adoptivbarn erhåller adoptantens släktnamn, där ej rätten tillåter att barnet behåller sitt namn eller bär båda tillhopa.

Häves adoptivförhållandet, förlorar barnet det genom adoptionen förvärvade namnet, såvida icke rätten tillåter att det behålles.

6 KAP.

Om vårdnaden.

1 §.

Barn i äktenskap står under föräldrarnas vårdnad enligt vad nedan sägs till dess det fyllt tjuguet år eller ingått äktenskap.

2 §.

Föräldrarna äro pliktiga att sörja för barnets person och att giva det sorgfällig uppfostran. De skola tillse, att barnet erhåller uppehälle och utbildning efter vad med hänsyn till föräldrarnas villkor och de tillgångar barnet kan äga ävensom barnets anlag må finnas tillbörligt.

3 §.

Föräldrarna have uppsikt över barnet samt äge för barnets tillrättavisaande använda de uppfostringsmedel som med hänsyn till dess ålder och övriga omständigheter må anses lämpliga.

4 §.

Barn, som fyllt aderton år, må själv taga tjänst eller annat arbete. Hava föräldrarna dessförinnan låtit barnet taga tjänst eller annat arbete, varigenom barnet blivit i stånd att försörja sig, äge barnet, sedan det fyllt sexton år, själv uppsäga avtalet ävensom sluta avtal om annat arbete av liknande art.

Avtal, som barnet slutit efter vad i första stycket sägs, äge föräldrarna häva, om det må anses erforderligt med hänsyn till barnets uppfostran eller välfärd; tage dock, om barnet fyllt aderton år, rättens samtycke. Har avtalet hävts, äge barnet ej därefter själv sluta arbetsavtal.

I fråga om verkan av avtal, som barnet slutit utan erforderligt samtycke, stadgas i 9 kap.

5 §.

Är en av föräldrarna i följd av frånvaro, sjukdom eller annan orsak hindrad att delta i beslut rörande vårdnaden, vilket icke utan olägenhet kan uppskjutas, utövas bestämmanderätten av den andre. Denne må dock icke ensam fatta beslut av ingripande betydelse för barnets framtid, med mindre barnets bästa uppenbarligen kräver det.

6 §.

Gör en av föräldrarna sig skyldig till grovt missbruk eller till grov försummelse vid vårdnadens utövande, eller är han hemfallen åt missbruk av rusgivande medel, eller för han ett lastbart liv, eller är han till följd av frånvaro, sjukdom eller annan orsak för längre tid förhindrad att delta i vårdnaden, äge rätten på ansökan av den andre eller barnavårdsman eller på anmälan av allmän åklagare eller barnavårdsnämnd förordna, att vårdnaden skall tillkomma allenast den andre. Inträffar sådant fall i fråga om bägge föräldrarna, äge rätten överflytta vårdnaden å särskilt förordnad förmyndare.

7 §.

Leva föräldrarna på grund av söndring åtskilda, har rätten på ansökan av endera att förordna, vilken av dem skall hava vårdnaden om barnen eller, om ej alla barnen böra stå under den enes vårdnad, huru de skola fördelas mellan föräldrarna. Äro föräldrarna ense, give rätten sitt beslut i överensstämmelse med vad de önska, såframt det ej är uppenbart stridande mot barnens bästa; åsämjas de ej, bestämme rätten efter vad med hänsyn främst till barnens bästa finnes skäligt. Bär endera huvudsakligen skulden till sammanlevnadens hävande, och äro de lika skickade att hava vårdnaden om barnen, vare den andre närmast därtill. Finnes med hänsyn till barnens bästa uppenbart, att ingendera av föräldrarna bör utöva vårdnaden, skall denna anförtros åt särskilt förordnad förmyndare.

Dömes till återgång av föräldrarnas äktenskap eller till hemskillnad eller äktenskapsskillnad mellan dem, meddele rätten tillika förordnande angående vårdnaden om barnen; och skall därvid vad i första stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

8 §.

Dör en av föräldrarna, tillkommer vårdnaden den andre. Äro bägge föräldrarna döda, utövas vårdnaden av förmyndaren.

9 §.

Har vårdnaden enligt 7 § tillerkänts den ene av föräldrarna, och inträffar i fråga om honom fall, varom i 6 § sägs, eller dör han, förordne rätten den andre att utöva vårdnaden, såvida ej denna med hänsyn till barnets bästa finnes böra anförtros åt särskilt förordnad förmyndare.

10 §.

Fader eller moder, som är skild från vårdnaden, må ej betagas tillfälle till umgänge med barnet, med mindre särskilda omständigheter föranleda därtill. Nöjes han ej med vad som härom bestämmes av den som har vårdnaden, skilje rätten dem emellan.

11 §.

Vårdsnaden om adoptivbarn tillkommer adoptanten; och skall vad förut i detta kapitel stadgas om föräldrar och barn i äktenskap äga motsvarande tillämpning å adoptanten och adoptivbarnet. Är någon adopterad av makar eller har ena maken adopterat den andres barn, vare därvid så ansett som vore barnet deras gemensamma.

12 §.

Barn utom äktenskap står under moderns vårdnad till dess det fyllt tjuguettt år eller ingått äktenskap. Äro föräldrarna ense, att fadern skall träda i moderns ställe, varde han, på anmälan, av rätten förordnad att övertaga vårdsnaden om barnet, om han är lämplig därtill. Finnes modern ej vara lämplig att utöva vårdsnaden, eller dör hon, skall rätten på ansökan av fadern eller barnavårds mannen eller på anmälan av allmän åklagare eller barnavårdsnämnd överflytta vårdsnaden å fadern eller särskilt förordnad förmyndare. Vad i 2—4 och 10 §§ stadgas med avseende å vårdnad om barn i äktenskap skall äga motsvarande tillämpning beträffande barn utom äktenskap.

13 §.

Utan hinder av vad rätten beslutit i fråga som avses i detta kapitel äge rätten annorlunda förordna därom, när väsentligt ändrade förhållanden påkalla det.

7 KAP.

Om underhållsskyldighet.

1 §.

Föräldrarna vare skyldiga att vidkännas kostnaden för barnets uppehälle och utbildning, om ej barnet har egna tillgångar.

Underhållsskyldigheten upphör ej innan barnet erhållit den utbildning som med hänsyn till föräldrarnas villkor och barnets anlag må finnas tillbörlig och ej i något fall förrän barnet fyllt sexton år.

2 §.

I kostnaden för barnets underhåll tage envar av föräldrarna del efter sin förmåga.

Fader eller moder, som ej har vårdsnaden om barnet, skall betala underhållsbidrag. Tillkommer vårdsnaden om barn i bestående äktenskap endast den ene av föräldrarna och leva de ej efter domstols beslut eller eljest på grund av söndring åtskilda, gälle dock vad i 5 kap. giftermålsbalken stadgas.

3 §.

Är barnet, sedan dess rätt till underhåll enligt 1 § upphört, i följd av sjukdom eller annan dylik orsak ur stånd att själv försörja sig, vare föräldrarna i mån av förmåga skyldiga att giva barnet skäligt underhåll.

Enahanda underhållsskyldighet åligge barnet emot fader eller moder, som av sjukdom eller annan dylik orsak är ur stånd att själv försörja sig.

4 §.

Har make under sin vårdnad barn i tidigare gifte eller utom äktenskap, vare andra maken jämte honom skyldig att efter sin förmåga bidra till barnets underhåll, så länge äktenskapet består.

Vad nu sagts medför ej ändring i den underhållsskyldighet som må åligga den andre av barnets föräldrar.

5 §.

Adoptant och adoptivbarn have samma plikt att underhålla varandra som föräldrar och barn. Är adoptanten gift, have hans make den underhållsskyldighet mot adoptivbarnet som åligger make mot andra makens barn.

Barnets föräldrar vare ej skyldiga att bidraga till dess underhåll, där ej adoptanten samt, om han är gift, hans make bliva ur stånd att fullgöra sin underhållsskyldighet.

6 §.

Betalning av underhållsbidrag skall erläggas i förskott för kalendermånad, om ej på grund av särskilda omständigheter annorlunda bestämmes av rätten eller genom avtal som i 7 § andra stycket sägs. Förskottsbetalning utöver vad nu sagts medför ej befrielse från att gälda underhållsbidrag för den tid sådan betalning avser.

7 §.

Avtal angående fullgörande för framtiden av underhållsskyldighet som ovan sägs utgöra ej hinder för den underhållsberättigade att göra gällande rätt till högre underhållsbidrag.

Gäller avtalet underhåll enligt 1 § till barn utom äktenskap, vare det dock bindande för den underhållsberättigade, om avtalet slutits genom skriftlig, av två personer bevittnad handling och godkänts av barnavårdsmanen eller, om sådan ej finnes, av barnavårdsnämnden. Har modern vårdnaden om barnet, äge hon sluta avtal som nu sagts, ändå att hon ej uppnått myndig ålder. Innefattar avtalet åtagande att till barnets underhåll utgiva visst belopp en gång för alla, erfordras städse godkännande av barnavårdsnämnden. Belopp som sist sagts skall betalas till nämnden, och varde med beloppet så förfaret som i 4 kap. 6 § sägs med avseende å där nämnt engångsbelopp.

Avtal angående underhåll till barn må slutas jämväl före barnets födelse.

8 §.

Utan hinder av vad genom dom eller genom avtal, som enligt 7 § är bindande jämväl för den underhållsberättigade, blivit bestämt om underhållsbidrag äger rätten annorlunda förordna därom, när väsentligen ändrade förhållanden påkalla det. Under samma förutsättning må ock avtal om underhållsbidrag, som enligt 7 § icke är bindande för den underhållsberättigade, på talan av den underhållsskyldige jämkas av rätten. Är underhåll som avses i 1 § fastställt att utgå till dess barnet nått viss ålder, vare det ej hinder att göra gällande rätt till bidrag för tid därefter, ändå att fall ej är för handen som nyss är sagt.

Talan som avses i första stycket må ej föras i fråga om avtal, varigenom underhållsskyldig, i den ordning som stadgas i 7 § andra stycket, åtagit sig att till fullgörande av underhållsskyldighet som där avses utgiva visst belopp en gång för alla.

9 §.

Är avtal, som makar med avseende å förestående återgång av äktenskap, hemskillnad eller äktenskapsskillnad slutit om underhåll till barn, uppenbart obilligt för ena maken, må avtalet, om det ej ingåtts under hemskillnad, på hans talan av rätten jämkas. I fråga om tid, inom vilken sådant klander skall väckas, äge vad i 11 kap. 29 § andra punkten giftermålsbalken är stadgat motsvarande tillämpning.

10 §.

Fader till barn utom äktenskap vare skyldig, att efter vad med hänsyn till hans och moderns villkor må anses skäligt, bidraga till hennes under-

håll under sex veckor före och sex veckor efter nedkomsten. Vid beräkning av detta underhållsbidrag skall hänsyn tagas jämväl till de särskilda kostnader som orsakas av förlossningen. Medför havandeskap eller amning eller annan vård om barnet avsevärt hinder i moderns förvärvsverksamhet, eller ådrager hon sig sjukdom genom havandeskapet eller nedkomsten, må fadern kunna förpliktas att bidraga till hennes underhåll under längre tid än nu sagts, dock högst under fyra månader före och nio månader efter nedkomsten.

Dör fadern, äge modern rätt att av behållningen i boet, innan arvs- och testamentslotter utgå, erhålla det belopp som erfordras till fullgörande av underhållsskyldigheten emot henne för tiden efter dödsfallet.

Vad i 7 § första stycket, andra stycket första punkten samt tredje stycket ävensom 8 § är stadgat om avtal eller dom rörande underhåll till barn utom äktenskap skall äga motsvarande tillämpning med avseende å underhåll, som enligt vad i första och andra stycket av förevarande paragraf sägs tillkommer modern.

8 KAP.

Om barnavårdsman.

1 §.

För barn i äktenskap skall barnavårdsman förordnas, såframt föräldrarna leva åtskilda på grund av söndring eller efter vunnen hemskillnad eller deras äktenskap är upplöst samt antingen den av föräldrarna vilken vårdnaden om barnet tillerkänts gör framställning om sådant förordnande eller barnavårdsnämnden av särskild anledning finner det erforderligt. Vad nu sagts för det fall att föräldrarna leva åtskilda eller deras äktenskap är upplöst skall ock gälla, där jämlikt 6 kap. 6 § rätten förordnat, att vårdnaden om barnet skall tillkomma allenast den ene av föräldrarna.

Har make vid domstol framställt yrkande, att vårdnaden måtte tillerkännas honom, skall, efter framställning av endera parten eller där barnavårdsnämnden av särskild anledning finner det erforderligt, barnavårdsman förordnas för tiden intill dess vårdnadsfrågan slutligt avgjorts.

2 §.

Är barn adopterat av makar eller har ena maken adopterat den andres barn, skall vad i 1 § stadgas om barnavårdsman för barn i äktenskap äga motsvarande tillämpning.

3 §.

För barn utom äktenskap skall barnavårdsman städse förordnas.

4 §.

Barnavårdsman förordnas av barnavårdsnämnden i den församling, där den som har vårdnaden om barnet är kyrkobokförd, eller, om han ej är i riket kyrkobokförd, där han vistas.

Till barnavårdsman skall förordnas därtill lämplig man eller kvinna.

5 §.

Kvinna, som är havande med barn utom äktenskap, bör i god tid före den väntade nedkomsten anmäla sitt tillstånd för ledamot av barnavårdsnämnden i den församling, där hon vistas, eller annan, som av nämnden erhållit uppdrag att mottaga dylika anmälningar. Den, till vilken anmälningen gjorts, skall genast underrätta nämnden därom. Är kvinnan kyrkobokförd i annan församling, har nämnden att om anmälningen genast un-

derrätta barnavårdsnämnden därstädes. Det åligger kvinnans föräldrar, arbetsgivare och andra i liknande ställning att erinra henne om angelägenheten därav att anmälan som nu sagts blir gjord.

Så snart anmälan inkommit eller nämnden erhållit kännedom, att barn utom äktenskap blivit fött, skall förordnande för barnavårdsman utfärdas.

6 §.

Barnavårds mannen har att bistå den som har vårdnaden om barnet med råd och upplysningar samt tillse, att barnets rätt och bästa behörigen tillvaratas. Särskilt åligger det honom att sörja för att barnets börd fastställas, när det är fött utom äktenskap, samt för att underhåll tillförsäkras barnet så ock att biträda med indrivning och tillhandahållande av underhållsbidrag och, när skäl äro därtill, göra anmälan om förordnande av förmyndare för barnet.

Barnavårdsman vare berättigad att erhålla biträde av polismyndighet för underhållsskyldigs efterforskande eller hörande och för verkställande av delgivningar. Om barnavårds mans rätt att föra talan stadgas i 20 kap.

7 §.

Uppdraget att vara barnavårdsman upphör, när barnet fyller aderton år. Om särskild anledning därtill föreligger, må nämnden förlänga uppdraget, dock ej längre än till dess barnet fyllt tjuguet år.

Finnes behov av barnavårdsman ej längre föreligga, äge barnavårdsnämnden förordna, att uppdraget skall upphöra.

8 §.

Barnavårds mannens verksamhet står under tillsyn av barnavårdsnämnden, som, när anledning därtill föreligger, äger entlediga honom från uppdraget och förordna annan i hans ställe.

Finner barnavårdsnämnden med hänsyn till barnets eller föräldrarnas vistelseort tillsynen böra överflyttas å annan barnavårdsnämnd, meddele beslut därom och give det ofördröjligen tillkänna för såväl den andra barnavårdsnämnden som barnavårds mannen.

9 §.

I den ordning som gäller i fråga om beviljande av medel för barnavårdsnämnds verksamhet må beslutas anställande genom barnavårdsnämnden av erforderligt antal personer att, efter nämndens för varje särskilt fall meddelade uppdrag, tjänstgöra såsom barnavårds män så ock anvisas medel för ersättning åt barnavårds män.

10 §.

Över barnavårdsnämnds beslut i fråga som avses i detta kapitel må klagan föras genom besvär hos länsstyrelsen inom en månad från det klaganden erhöi del av beslutet.

Talan mot länsstyrelsens beslut föres hos Konungen genom besvär i den ordning som är bestämd för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut.

Barnavårdsnämndens eller länsstyrelsens beslut länder, utan hinder av klagan, till efterrättelse intill dess annorlunda kan varda förordnat.

11 §.

Närmare föreskrifter om barnavårds mans verksamhet och tillsynen därå meddelas av Konungen.

Den
råda ö
följer a
nom gå

Om
6 kap.

Under
del han
och vad
Förm
dom, var
syn till
skall öv

Har gen
kor att
iga motsv
föras blo
öreförmy
hans arvin
eller tidsu

Har
13 § sägs
för röre
arses i 15

Har und
ken avtalet
rigen fullgj
med mindre
att sluta
hava blivit
då det för
fraktrida a

drige sj

Vard
de, bäre
ning för
lunda s
han mo
nom m

9 KAP.

Om underårigs omyndighet:

1 §.

Den som är under tjuguet år (*underårig*) är omyndig och äger icke själv råda över sin egendom eller åtaga sig förbindelser i vidare mån än som följer av vad som skall gälla på grund av lag eller villkor vid förvärv genom gåva eller testamente.

2 §.

Om rätt för underårig att själv taga tjänst eller annat arbete stadgas i 6 kap.

3 §.

Underårig äge själv råda över vad han genom eget arbete förvärvat efter det han fyllt sexton år. Detsamma gäller avkastningen av sådan egendom och vad som trätt i egendomens ställe.

Förmyndaren må med överförmyndarens samtycke omhändertaga egendom, varom i första stycket sägs, såvitt det må anses erforderligt med hänsyn till myndlingens uppfostran eller välfärd. Innan samtycke meddelas, skall överförmyndaren bereda myndlingen tillfälle att yttra sig.

4 §.

Har genom gåva eller testamente egendom tillfallit underårig under villkor att han må själv råda däröver, skall vad i 3 § andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning, dock att överförmyndarens samtycke erfordras blott i det fall att den underårige fyllt sexton år. I sådant fall skall överförmyndaren, innan samtycke gives, bereda jämväl fångesmannen eller hans arvingar tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan märklig omgång eller tidsutdräkt.

5 §.

Idkar underårig, som fyllt sexton år, näring med tillstånd varom i 15 kap. 13 § sägs, äge han ingå sådana rättshandlingar, som falla inom området för rörelsen. Vad nu är stadgat gälle dock ej i fråga om rättshandling som avses i 15 kap. 15 eller 16 §.

6 §.

Har underårig utan erforderligt samtycke ingått avtal, äge den, med vilken avtalet slöts, frånträda avtalet, så länge det ej blivit godkänt eller behörigen fullgjort. Visste han att avtalet slöts med underårig, må han dock ej, med mindre han hade anledning antaga att den underårige ägde behörighet att sluta avtalet, frånträda detta under den tid som vid dess ingående må hava blivit bestämd för godkännande eller eljest skäligen kunde beräknas åtgå därför. Ej må den, hos vilken underårig tagit tjänst eller annat arbete, frånträda avtalet härom, så länge detta fullgöres av den underårige.

Meddelande, varigenom avtalet frånträdes, må ske jämväl till den underårige själv.

7 §.

Varder avtal, som underårig ingått utan erforderligt samtycke, ej gällande, bäre envar åter vad han mottagit eller utgive, om det ej kan ske, ersättning för dess värde. Dock vare den underårige, där ej i andra stycket annorlunda stadgas, icke pliktig att utgiva sådan ersättning i vidare mån än vad han mottagit använts till skäligt underhåll eller eljest finnes hava för honom medfört nytta.

Har den underårige vid avtals ingående genom falska uppgifter om sin behörighet vilselett den, med vilken avtalet slöts, vare han, om avtalet ej blir gällande, pliktig att i den omfattning som prövas skäligen utgiva ersättning för den förlust som föranletts av avtalet. Var förfarandet straffbart, skall ersättning gäldas efter vad i allmänhet gäller om skadestånd på grund av brott.

10 KAP.

Om omyndighet på grund av rättsens beslut.

1 §.

Den som fyllt tjuguettt år skall av rätten förklaras omyndig:

1. om han på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten är ur stånd att vårda sig eller sin egendom;
2. om han genom slöseri eller annan grov vanvård av sin egendom eller eljest genom otillbörligt förfarande med avseende å egendomen äventyrar sin eller sin familjs välfärd;
3. om han är hemfallen åt missbruk av rusgivande medel och i följd därav icke kan vårda sig eller sin egendom; eller
4. om han på grund av sjukdom, försvagat hälsotillstånd, lyte, oerfarenhet eller annan orsak behöver annans bistånd i vården av sina angelägenheter och av sådan anledning själv begär att bli förklarad omyndig eller samtycker därtill.

2 §.

Föreligger beträffande underårig sådant fall som avses i 1 §, må rätten förklara, att han skall förbliva omyndig jämväl efter uppnådd myndighetsålder.

3 §.

Har någon förklarats omyndig enligt vad i 1 eller 2 § sägs, äge han ej råda över sin egendom eller åtaga sig förbindelser i vidare mån än som följer av vad som skall gälla på grund av lag eller villkor vid förvärv genom gåva eller testamente.

4 §.

Den som är förklarad omyndig må utan hinder därav själv sluta avtal om tjänst eller annat arbete. Dock äge rätten, när hänsynen till den omyndiges välfärd kräver det, förordna, att sådant avtal skall för honom ingås och uppsägas av förmyndaren. Har sådant förordnande givits, äge förmyndaren jämväl häva avtal, som efter omyndighetsförklaringen ingåtts av den omyndige.

5 §.

Den omyndige äge själv råda över vad han genom eget arbete förvärvat efter omyndighetsförklaringen. Detsamma gäller avkastningen av sådan egendom och vad som trätt i egendomens ställe. I fråga om rätt för förmyndaren att omhändertaga egendomen skall 9 kap. 3 § andra stycket äga motsvarande tillämpning.

6 §.

Vad i 9 kap. 4 och 5 §§ stadgas med avseende å underårig skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse i fråga om den som är förklarad omyndig.

7 §.

Om verkan av avtal, som den omyndige ingått utan erforderligt samtycke, gälle vad i 9 kap. 6 och 7 §§ sägs.

8 §.

Omyndighetsförklaring skall av rätten hävas, om den omyndige finnes vara i stånd att själv taga vård om sina angelägenheter.

11 KAP.

Om förmyndare.

1 §.

För underårigt barn i äktenskap vare föräldrarna förmyndare. Dör en av föräldrarna, eller kan någon av dem enligt 4 § icke vara förmyndare, eller varder någon av dem entledigad från förmynderskapet, vare den andre barnets förmyndare.

Går föräldrarnas äktenskap åter eller vinna de hemskillnad eller äktenskapsskillnad, vare den barnets förmyndare, som skall hava vårdnaden om det. Varder eljest förordnat att vårdnaden skall tillkomma allenast den ene av föräldrarna, vare han ock förmyndare.

Vad med avseende å förmynderskap stadgas om föräldrar och barn i äktenskap skall äga motsvarande tillämpning å adoptant och adoptivbarn. Är någon adopterad av makar eller har ena maken adopterat den andres barn, vare därvid så ansett som vore barnet deras gemensamma.

2 §.

För underårigt barn utom äktenskap vare modern förmyndare. Har vårdnaden om barnet tillagts fadern, vare han dess förmyndare.

3 §.

Finnes ej någon som efter vad i 1 eller 2 § sägs skall vara förmyndare för underårig, skall rätten förordna förmyndare.

För den som är förklarad omyndig skall ock förmyndare förordnas.

4 §.

Den som själv är omyndig må ej vara förmyndare; och upphøre därför förmyndares befattning, om han varder förklarad omyndig.

5 §.

När förmyndare skall förordnas, skall därtill utses en rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig man eller kvinna, helst någon som är med den omyndige besläktad eller besvägrad eller eljest står honom nära.

För underåriga syskon bör gemensam förmyndare förordnas, såvida icke särskilda skäl tala däremot.

6 §.

Skall efter föräldrarnas död förmyndare förordnas för underårig, och hava föräldrarna eller en av dem givit tillkänna, vem de önska till förmyndare för den underårige, varde han därtill förordnad, såframt han ej finnes olämplig.

7 §.

För omyndig må, när omständigheterna sådant påkalla, flera förmyndare förordnas.

Prövas den eller de som på grund av lag skola vara förmyndare icke lämpligen böra handhava förmynderskapet allena, skall medförmyndare förordnas.

8 §.

Ej må någon undandraga sig att på grund av förordnande vara förmyndare i andra än följande fall:

1. om han uppnått en ålder av sextio år;
 2. om han på grund av sjukdom eller försvagat hälsotillstånd icke utan avsevärd olägenhet kan utöva förmynderskapet;
 3. om han till följd av befattning i statens eller kommuns tjänst skulle av förmynderskapet oskäligt betungas;
 4. om han redan förut innehar två förmynderskap för andra än egna barn eller ett sådant förmynderskap av vidlyftig beskaffenhet, därvid förmynderskap för flera underåriga syskon räknas såsom ett;
 5. om han genom förmynderskapet skulle bliva nödsakad att eftersätta egna angelägenheter av synnerlig vikt;
 6. om han skall tillsammans med annan utöva förmynderskapet eller vårdnaden om den omyndige skall tillkomma annan;
 7. om han förpliktas att ställa säkerhet för den omyndiges egendom.
- Utövas förmynderskapet för underårig av föräldrarna eller en av dem, äge förmyndaren på begäran bliva entledigad från förmynderskapet allenast om annan förordnas till medförmyndare eller han förpliktas att ställa säkerhet för den omyndiges egendom.

9 §.

Gör förmyndaren sig skyldig till missbruk eller försummelse vid utövan-
det av sin befattning, eller kommer han på ekonomiskt obestånd, och prö-
vas han på grund härav vara olämplig såsom förmyndare, eller finnes han
av annan orsak icke längre lämplig att innehava förmynderskapet, varde
han entledigad.

10 §.

Dör förmyndaren, och finnes ej någon som på grund av lag skall vara för-
myndare, skall den som har boet i sin vård utan dröjsmål anmäla förhål-
landet till den rätt, hos vilken förmynderskapet är eller skall vara inskrivet.

11 §.

Förmynderskap står under tillsyn av överförmyndaren och rätten.

12 KAP.

Om inskrivning av förmynderskap.

1 §.

Förmynderskap för underårig skall inskrivas, då fader, efter vilken den
underåriga är arvsberättigad, eller moder avlider, eller då dessförinnan
egendom, som skall stå under förmyndarens förvaltning, annorledes än ge-
nom upptagande av lån tillfaller den underåriga eller någon rättens åtgärd
vidtages i fråga som rör förmynderskapet.

Inskrivningen skall ske hos rätten i den ort, där den som utövar förmy-
nderskapet har hemvist inom riket eller, om inskrivningen föranledes av att
fader eller moder som ensam utövat förmynderskapet avlidit, där denne se-
nast haft sådant hemvist. Hava föräldrar till barn i äktenskap, som utöva
förmynderskapet gemensamt, skilda hemvist, skall inskrivningen ske där
fadern har hemvist eller, om den föranledes av fråga om moderns entledi-
gande från förmynderskapet, där hon har hemvist. Finnes ej domstol som
efter vad ovan stadgas är behörig att verkställa inskrivningen, skall denna
ske vid Stockholms rådhusrätt.

2 §.

Då någon som uppnått myndig ålder förklaras omyndig, varde förmy-
nderskapet inskrivet vid den rätt, där ansökningen om omyndighetsförkla-
ring gjordes.

3 §.

Finner rätten, där förmynderskap är inskrivet, med hänsyn till den omyn- diges eller hans föräldrars boningsort eller av annan orsak, att tillsynen över förmynderskapet lämpligen bör överflyttas till annan rätt, äge den rätt, där förmynderskapet är inskrivet, besluta därom. Underrättelse om beslutet skall ofördröjligen givas den rätt, till vilken tillsynen sålunda överflyttas, och var- de förmynderskapet där inskrivet.

4 §.

När förmynderskap inskrives, skall rätten, där så erfordras, angiva, vilken överförmyndare det tillkommer att utöva tillsyn över förmynderskapet.

I fråga om överflyttning av tillsynen över förmynderskap från en över- förmyndare till en annan inom tingslag eller inom stad, där rådhusrätt fin- nes, skall vad i 3 § sägs äga motsvarande tillämpning.

5 §.

Rätten tillser, att förmynderskap inskrives och förmyndare varder för- ordnad, då det skall ske.

6 §.

Då rätten meddelat beslut om inskrivning av förmynderskap, skall anteck- ning därom ske i förmynderskapsbok, som föres vid rätten.

Närmare bestämmelser om förmynderskapsbokens förande så ock om vissa åtgärder som åligga rätten med avseende å förmyndarvården givas av Konungen.

13 KAP.

Allmänna bestämmelser om förmyndares plikter.

1 §.

Förmyndaren har, såvitt ej annat skall gälla på grund av lag eller villkor vid förvärv genom gåva eller testamente, att förvalta myndlingens förmö- genhet och företräda honom i angelägenheter som röra denna.

2 §.

Uppstår fråga om rättshandling mellan myndlingen och förmyndaren eller hans make eller någon som han företräder, äge förmyndaren ej den rätt att företräda myndlingen, varom i 1 § sägs. Hava syskon gemensam förmynda- re, äge denne dock företräda myndlingarna vid arvskifte dem emellan, så- framt de ej hava inbördes stridande intressen.

Har förmyndaren slutit avtal, vartill han, enligt vad i första stycket sägs, saknat behörighet, skall angående skyldigheten att återbära vad jämlikt av- talet må vara uppburet, eller att utgiva ersättning därför, vad i 9 kap. 7 § första stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

3 §.

Det åligger förmyndaren för den som är förklarad omyndig att sörja för myndlingens person, i den mån det med hänsyn till grunden för omyndig- hetsförklaringen eller eljest finnes nödigt.

Med avseende å vårdnaden om underårig stadgas i 6 kap.

4 §.

Förmyndaren skall med omsorg och nit vårda myndlingens rätt och främ- ja hans bästa.

5 §.

Har myndlingen fyllt sexton år, bör förmyndaren, om det lämpligen kan ske, höra myndlingen rörande hans mening i angelägenheter av vikt. Är myndlingen gift, skall jämväl makens mening inhämtas.

6 §.

Förmyndaren skall rörande allt vad till förmynderskapet hörer giva överförmyndaren ävensom rätten de upplysningar som infordras.

7 §.

För den omyndiges egendom skall förmyndaren, såframt rätten prövar skäl därtill vara för handen, lämna inteckning eller annan säkerhet till visst av rätten bestämt belopp. Säkerheten skall, på sätt rätten bestämmer, förvaras och förvaltas av överförmyndaren eller i annan lämplig ordning.

8 §.

Har omyndig flera förmyndare, skola de, såvitt rör egendomen, handhava förmynderskapet gemensamt; dock må rätten förordna, att tillgångarna skola förvaltning på visst sätt dem emellan fördelas, eller att, med bibehållande i övrigt av gemensam förvaltning, vissa tillgångar skola förvaltas av en förmyndare ensam. Den som skall ensam råda över vissa tillgångar må ock ikläda den omyndige sådana förbindelser som falla inom området för dessa tillgångars förvaltning.

Tillkommer ej vårdnaden om underårig föräldrarna eller en av dem, skall vårdnaden, om flera förmyndare förordnas, utövas av den bland förmyndarna som rätten utser därtill. Denne må, om det finnes lämpligt, av rätten befrias från skyldigheten att deltaga i handhavandet av den omyndiges övriga angelägenheter. Har den som är förklarad omyndig flera förmyndare, förordne rätten en av dem att hava den omsorg om myndlingens person, varom i 3 § sägs.

Kunna, där den omyndige har flera förmyndare, dessa ej enas i ärende, vari avgörandet tillkommer dem, gälle den mening som överförmyndaren finner sig kunna biträda. Är fråga om åtgärd, vartill överförmyndarens eller rättens samtycke erfordras, må samtycke till åtgärden givas utan hinder av meningsskiljaktighet mellan förmyndarna. Innan i dessa fall beslut meddelas, skall överförmyndaren eller rätten bereda medförmyndare tillfälle att yttra sig.

9 §.

Förmyndare vare pliktig att ersätta skada som han uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndat den omyndige.

Äro flera förmyndare ansvariga för skada som de tillskyndat den omyndige, svare de för ersättningen en för alla och alla för en. Ersättningsbeloppet varde förmyndarna emellan slutligen fördelat efter den större eller mindre skuld som provas ligga envar av dem till last. Finnes någon sakna tillgång till gäldande av vad på honom belöper, skall de övrigas ansvarighet för bristen bestämmas efter enahanda grunder.

10 §.

Vill den omyndige, sedan han blivit myndig, eller ny förmyndare göra anspråk på ersättning efter vad i 9 § stadgas, skall han, såframt de handlingar, varom i 16 kap. 12 § förmäles, överlämnats till honom efter vad där sägs, inom ett år därefter väcka talan om anspråket, eller vare sin talan förlustig. Vad sålunda stadgats skall ej äga tillämpning, om den avgående förmyndaren gjort sig skyldig till brottsligt förfarande.

14 KAP.

Om vård av omyndigs rätt i oskiftat bo.

1 §.

Har omyndig del i oskiftat bo, skall förmyndaren, med iakttagande av vad nedan stadgas, vårda den omyndiges rätt i boet.

2 §.

Förmyndare, som för omyndig delägare i oskiftat dödsbo deltagar i rättshandling vid förvaltningen av den dödes egendom, vare pliktig att till rättshandlingens inhämta överförmyndarens eller rättens samtycke, såframt sådant samtycke erfordras för giltigheten av dylik rättshandling vid förvaltningen av omyndigs egendom.

Mot borgenär i dödsboet eller annan, vars rätt är beroende av utredningen, står förmyndaren, såvitt angår skada genom hans åtgärd eller försummelse, i ansvar efter vad i lagen om boutredning och arvskifte stadgas.

3 §.

Förmyndare må ej för omyndig delägare i dödsbo sluta avtal om sammanlevnad i oskiftat bo utan överförmyndarens samtycke.

Visar det sig att den omyndiges bästa skulle genom avtalets fortsatta bestånd äventyras, äge rätten häva avtalet, ändå att den tid, för vilken avtalet slutits, ej tilländagått.

Innan beslut fattas i fråga som avses i andra stycket skall rätten bereda övriga delägare i boet tillfälle att yttra sig i ärendet.

4 §.

Slutes ej för omyndig delägare i dödsbo avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, skall förmyndaren tillse, att bodelning och skifte förrättas så snart ske kan. Samma lag vare, om dylikt avtal upphört att gälla. Har efterlevande make, som deltagit i avtalet, trätt i nytt gifte, skall förmyndaren uppsäga avtalet.

5 §.

Förmyndare, som för omyndig delägare i dödsbo deltagar i bodelning eller skifte, vare pliktig att inhämta överförmyndarens samtycke till egendomens fördelning, såvitt denna ej sker genom lottning.

Avtal, varigenom delägare i boet mot vederlag, som gives eller utfästes, övertager den omyndiges lott i boet, äge förmyndaren ej ingå utan överförmyndarens samtycke.

6 §.

Vad i 4 och 5 §§ är stadgat om förmyndares skyldighet i fråga om bodelning i anledning av dödsfall skall äga motsvarande tillämpning, då för omyndig bodelning eljest skall ske.

7 §.

Inhämtas ej överförmyndarens eller rättens samtycke, då detta enligt 2, 3, 5 eller 6 § bort ske, skall vad för sådant fall är stadgat beträffande förvaltning av omyndigs egendom äga motsvarande tillämpning.

8 §.

Äger omyndig del i dödsbo, skall förmyndaren, så snart ske kan efter det bouppteckning inregistrerats hos rätten, ingiva avskrift av bouppteckningen till överförmyndaren.

Skall av annan anledning än dödsfall bodelning ske för omyndig, vare förmyndaren pliktig att tillse, att bouppteckning förrättas så snart ske kan,

samt att därefter ofördröjligen ingiva avskrift av bouppteckningen till överförmyndaren.

Är i fall, varom i första eller andra stycket sägs, bouppteckningen av vidlyftig beskaffenhet, må avskrift av handlingen lämnas allenast i erforderliga delar.

9 §.

Varder dödsbo, däri omyndig äger del, ej skiftat inom sex månader från det bouppteckning förrättades, skall förmyndaren, där ej avtal träffats om sammanlevnad i oskiftat bo, inom nämnda tid till överförmyndaren avgiva redogörelse för det hinder som mött för skifte, och vare förmyndaren pliktig att därefter, intill dess skifte sker eller avtal, varom ovan sägs, slutes, avgiva sådan redogörelse var sjätte månad, där ej överförmyndaren bestämmer annan tid.

Slutes för omyndig delägare i dödsbo avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, vare förmyndaren pliktig att före den 15 februari varje år till överförmyndaren avlämna årsuppgift angående boet, upptagande den behållna inkomsten under föregående år samt en översikt av boets tillgångar och skulder vid årets slut. Möter till följd av boets storlek eller av annan orsak hinder att inom nämnda tid avlämna årsuppgift, skall inom samma tid anmälan om hindret göras till överförmyndaren; och utsätta denne ny tid, inom vilken förmyndaren har att ingiva handlingen.

Hava underåriga syskon samma förmyndare, må för dem gemensam redogörelse eller årsuppgift avlämnas.

10 §.

Försummar förmyndaren att i rätt tid ingiva bouppteckning, redogörelse eller årsuppgift efter vad i 8 och 9 §§ sägs, anmäl överförmyndaren försummelsen hos rätten, och äge rätten att genom vite tillhålla förmyndaren att fullgöra sitt åliggande. Innan anmälan göres efter vad nyss är sagt, skall överförmyndaren, där det lämpligen kan ske, erinra förmyndaren om hans skyldighet.

11 §.

Förmyndaren äge för vård av omyndigs rätt i oskiftat dödsbo åtnjuta skäligt arvode. Träffas avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, skall arvodet utgå årligen och må ej, med mindre rätten annorlunda förordnar, överstiga för år räknat ett belopp, motsvarande fem för hundra av så stor del av boets inkomst som enligt årsuppgift rörande boet belöper på den omyndige. Arvodet skall förskjutas av boet.

Fader eller moder, som på grund av lag är förmyndare, äge ej uppbära arvode efter vad i första stycket sägs, med mindre rätten med hänsyn till särskilda omständigheter lämnar tillstånd därtill.

12 §.

Är omyndig ende delägaren i dödsbo eller äro underåriga syskon, som hava gemensam förmyndare, ensamma delägare i oskiftat bo, skall, om boet förvaltas av förmyndaren, å förvaltningen tillämpas vad i 15 och 16 kap. stadgas.

15 KAP.

Om förmyndares förvaltning av omyndigs egendom.

1 §.

Förmyndaren vare pliktig att tillse, att den omyndiges tillgångar äro anbragta sålunda att erforderlig trygghet finnes för deras bestånd och skälig avkastning erhålles.

2 §.

Lösören, som icke böra behållas till nytta för den omyndige, skola avyttras. Föremål, som hava särskilt värde för den omyndige eller hans familj, må dock behållas, såframt icke föryttring är påkallad med hänsyn till den omyndiges förmögenhetsförhållanden.

3 §.

Aktier och andra värdepapper böra, om de icke kunna med trygghet till den omyndiges fördel behållas, av förmyndaren försäljas, när det lämpligen kan ske.

Fordringar, som icke kunna med trygghet till den omyndiges fördel förbliva utestående, böra av förmyndaren så snart ske kan indrivnas. Har fordran tillkommit därigenom att delägare i oskiftat bo med överförmyndarens samtycke övertagit den omyndiges lott i boet, må den förbliva utestående, så länge den omyndiges bästa ej därigenom äventyras.

4 §.

Den omyndiges penningmedel skola göras räntebärande, och äge förmyndaren för sådant ändamål inköpa obligationer eller förvärva fordran, som inskrives eller inskrivits i statsskuldboken, eller utlåna medlen mot säkerhet av inteckning i fast egendom eller ock i myndlingens namn insätta dem hos postsparbanken eller sparbank eller för längre tid hos annan bank. Närmare bestämmelser om de obligationer som må inköpas, om beskaffenheten av den inteckningssäkerhet, varemot utlåning må ske, samt om de räkningar, å vilka insättning hos bank må äga rum, meddelas av Konungen.

Med bank avses jämväl centralkassa för jordbrukskredit.

5 §.

Vill förmyndaren göra den omyndiges penningmedel räntebärande på annat sätt än i 4 § avses, eller vill han använda dem till inköp av aktier eller därmed jämförliga värdepapper eller eljest göra dem fruktbärande, tage han därtill överförmyndarens samtycke. Ej må sådant samtycke givas, med mindre särskilda skäl äro därtill.

6 §.

Böra den omyndige tillhöriga penningmedel hållas tillgängliga för bestridande av utgifter för hans underhåll eller för vården av hans egendom, och kunna av sådan anledning medlen icke anbringas under villkor som avses i 4 §, skola medlen likväl, i den mån det lämpligen kan ske, i den omyndiges namn insättas hos bank å en för ändamålet lämpad räkning.

7 §.

Penningar eller värdepapper, som av förmyndaren innehavas för den omyndiges räkning, skola av honom så förvaras, att de ej sammanblandas med penningar eller värdepapper, som tillhöra förmyndaren själv eller eljest innehavas av honom.

Har den omyndige aktier eller andra därmed jämförliga värdepapper, över vilka enligt lag bok eller förteckning föres, skall förmyndaren tillse, att den omyndige, så snart ske kan, där upptages som ägare.

8 §.

Aktier, obligationer, skuldebrev och andra sådana värdehandlingar skola, såframt sammanlagda värdet överstiger tvåtusen kronor, i den omyndiges namn nedsättas i öppet förvar hos riksbanken eller annan bank. Vill förmyndaren uttaga nedsatt värdehandling, söke han överförmyndarens tillstånd. Sådant tillstånd erfordras ej, där värdehandlingen allenast skall genom bankens försorg överföras till annan bank för att där nedsättas i öppet

förvar. De nedsatta värdehandlingarna skola under överförmyndarens tillsyn vårdas i enlighet med vad om dylik vård av omyndigs värdehandlingar särskilt stadgas.

Vad sålunda om nedsättning av omyndigs värdehandlingar föreskrivits skall ej äga tillämpning med avseende å bevis eller motbok rörande tillgodohavande å räkning hos bank, ej heller med avseende å bevis, som utfärdats om inskrivning i statsskuldboken eller Sveriges allmänna hypoteksbanks skuldbok eller skuldbok hos annan inrättning, som Konungen bestämmer, såframt å beviset finnes antecknat, att inskrivningen skett med förbehåll att kapitalbelopp å inskriven fordran eller därå utställd obligation eller ock inskriven obligation eller å sådan obligation belöpande kapitalbelopp ej må lyftas utan överförmyndarens tillstånd.

Obligationer, vilka utfärdats av staten eller Sveriges allmänna hypoteksbank eller annan inrättning, som Konungen bestämmer, skola, såframt ej obligationerna äro nedsatta i öppet förvar hos bank eller överförmyndaren medgiver undantag, inskrivas i statsskuldboken eller bankens eller inrättningens skuldbok med förbehåll, varom i andra stycket sägs.

Hava underåriga syskon gemensam förmyndare, skola vid tillämpning av det i första stycket givna stadgandet syskonens värdehandlingar sammanräknas.

Finnas omyndigs värdehandlingar, som skola förvaltas av förmyndaren, i öppet förvar hos bank utan att hava nedsatts enligt bestämmelse i detta kapitel, skall å dem tillämpas vad i denna balk är stadgat om nedsatta värdehandlingar.

9 §.

Omyndigs medel, som innestå hos bank, må ej uttagas utan överförmyndarens tillstånd efter vad därom särskilt är stadgat. Vad nu sagts gäller ej ränta, som innestått kortare tid än ett år. Överförmyndarens tillstånd vare ej heller erforderligt, där medlen allenast skola genom bankens försorg överföras till annan bank.

Medel, som böra hållas tillgängliga för ändamål, varom i 6 § sägs, må insättas med förbehåll att medlen må uttagas utan överförmyndarens tillstånd.

När skäl äro därtill, äger överförmyndaren förordna, att förbehåll, varom i andra stycket sägs, ej skall gälla.

10 §.

Ej må förmyndaren utan överförmyndarens tillstånd överlåta eller pantsätta omyndigs värdehandling, medan den är nedsatt. Betalning av kapitalbelopp å omyndigs värdehandling må, medan den är nedsatt, uppbäras allenast av banken.

Ej heller må utan överförmyndarens tillstånd överlåtelse eller pantsättning ske av bevis angående inskrivning i skuldbok, varom i 8 § förmäles såframt å beviset finnes antecknat förbehåll som där sägs, eller av bevis eller motbok rörande tillgodohavande å räkning hos bank, såframt 9 § första stycket är tillämpligt å tillgodohavandet.

11 §.

Försummar förmyndaren att nedsätta värdehandling eller inskriva obligation enligt vad i 8 § är stadgat, anmäle överförmyndaren försummelsen hos rätten, och äge rätten att genom vite tillhålla förmyndaren att fullgöra sitt åliggande. Innan anmälan göres efter vad nyss är sagt, bör överförmyndaren, där det lämpligen kan ske, erinra förmyndaren om hans skyldighet.

Förv
eljest a
lingen
handlin
förvalta
hos ban
len av k
som up
Äger
av gifte
vare bo
det är
dehan
stadgas.
skall ock
utgiva fö
pension e
att själv
den som
ning eller
Den so
ligt vad i
rätta förm

Ej må fö
från sexton
Utan öve
vita handel
vita
å den om
myndarens
nödiga m
Ar förm
återkalla, o
lostran elle
förmyndaren
till i rikande
fålle att a
raz med
testat av ö
den omyn

Utan ö
vägnar
dock ej
förmynd
räkning.
lån mot
såframt
och vid
tillkor

12 §.

Förvärvar omyndig värdehandling som avses i 8 §, eller äger omyndig eljest att av annan utfå sådan värdehandling, må den som skall utgiva handlingen fullgöra sin förpliktelse genom att i den omyndiges namn nedsätta handlingen i öppet förvar hos bank, såvida ej den omyndige äger att själv förvalta handlingen. Förpliktelse att utgiva penningbelopp må ock fullgöras hos bank, ändå att den ej grundas å nedsatt värdehandling; och skola medlen av banken insättas för den omyndiges räkning enligt vad om betalning, som uppbäres å nedsatt värdehandling, är särskilt stadgat.

Äger omyndig att av dödsbo utfå värdehandling eller penningar på grund av giftorätt, arv eller testamente eller såsom underhåll enligt lagen om arv, vare boutredningsman eller testamentsexekutor pliktig att, såframt ej värdet är ringa eller överförmyndaren eljest medgiver undantag, nedsätta värdehandling eller inbetala medlen hos bank enligt vad i första stycket stadgas. Vad nu sagts om skyldighet att inbetala penningmedel hos bank skall ock gälla, där någon, som här i riket driver försäkringsrörelse, skall utgiva försäkringsbelopp, som tillkommer omyndig, och fråga ej är om pension eller livränta eller om försäkringsbelopp, som den omyndige äger att själv förvalta. I andra fall äge överförmyndaren genom meddelande till den som skall utgiva värdehandling eller penningar förordna, att nedsättning eller inbetalning skall ske hos bank.

Den som nedsätter värdehandling eller inbetalar penningar hos bank enligt vad i denna paragraf är stadgat vare pliktig att ofördröjligen underätta förmyndaren därom.

13 §.

Ej må förmyndaren låta den omyndige driva näring, med mindre denne fyllt sexton år.

Utan överförmyndarens samtycke må ej förmyndaren låta den omyndige idka handel eller annan näring, som efter vad därom är stadgat ej må drivas utan tillstånd av offentlig myndighet eller särskild anmälan, ej heller själv å den omyndiges vägnar driva sådan näring. Ej må ansökan om överförmyndarens samtycke av honom bifallas, med mindre den omyndige äger nödiga medel för rörelsens drivande.

Av förmyndaren till den omyndige givet tillstånd att driva näring må han återkalla, om det må anses erforderligt med hänsyn till den omyndiges uppföstran eller välfärd; tage dock, där den omyndige fyllt aderton år, överförmyndarens samtycke. Överförmyndaren må ock återkalla sitt samtycke till idkande av näring som avses i andra stycket, om skäl äro därtill. Tillfälle att avgiva yttrande skall, innan överförmyndaren lämnar förmyndaren medgivande till återkallelse, beredas den omyndige samt, innan eljest beslut av överförmyndaren meddelas om återkallelse, förmyndaren så ock den omyndige, om han driver rörelsen.

14 §.

Utan överförmyndarens samtycke må ej förmyndaren å den omyndiges vägnar upptaga lån eller ingå växelförbindelse. Vad sålunda är stadgat äge dock ej tillämpning, om åtgärden faller inom området för rörelse som av förmyndaren med överförmyndarens samtycke drives för den omyndiges räkning. Överförmyndarens samtycke vare ej heller erforderligt i fråga om lån mot säkerhet av inteckning i omyndigs fasta egendom eller tomträtt, såframt lånet upptages inom tre månader från det inteckningen meddelades och vid lånets upptagande eftergift av förmyndaren ej göres i fråga om de villkor som äro angivna i det intecknade skuldebrevet.

Förmyndaren äge ej heller utan överförmyndarens samtycke å den omyndiges vägnar ingå borgen eller ställa den omyndiges gods såsom säkerhet för annans förbindelse. Till sådan rättshandling må samtycke ej givas, med mindre särskilda skäl äro därtill.

Ej må förmyndaren bortgiva den omyndige tillhörig egendom, såvitt ej fråga är om sedvanliga skänker, vilkas värde ej står i missförhållande till myndlingens villkor. Dock äge förmyndaren, med samtycke av överförmyndaren, av den omyndiges inkomster giva understöd åt anhöriga eller andra den omyndige närstående personer, då detta på grund av omständigheterna må anses tillbörligt.

15 §.

Förmyndaren må ej utan överförmyndarens samtycke sluta avtal, varigenom å den omyndiges fasta egendom lägges servitut, eller upplåta rätt till avkomst av egendomen eller rätt att annorledes än för egendomens behov avverka skog, ej heller annan nyttjanderätt, med mindre den avser viss tid, ej överstigande fem år.

Före besluts fattande skall överförmyndaren, såframt det utan märklig omgång eller tidsutdräkt kan ske, bereda den omyndige, om han fyllt sexton år, ävensom hans make och närmaste fränder tillfälle att yttra sig.

Vad i denna paragraf är stadgat skall ej äga tillämpning i fråga om förening, som träffas vid laga skifte, ägostyckning eller avstyckning.

16 §.

Vill förmyndaren överlåta eller med inteckning för gäld belasta den omyndiges fasta egendom eller tomträtt, tage han till överlåtelsen eller inteckningen rättens tillstånd. Ej må sådant tillstånd givas, med mindre viktiga skäl äro därtill.

Det åligger rätten att före besluts fattande inhämta yttrande från överförmyndaren samt, såframt det utan märklig omgång eller tidsutdräkt kan ske, bereda den omyndige, om han fyllt sexton år, ävensom hans make och närmaste fränder tillfälle att yttra sig.

Tillstånd, varom i första stycket sägs, gälle under sex månader från det tillståndet meddelades. Erinran härom skall göras i rättens beslut.

17 §.

Har förmyndaren i fall, då enligt vad ovan i detta kapitel är stadgat överförmyndarens eller rättens samtycke bort inhämtas, å den omyndiges vägnar ingått avtal utan sådant samtycke, må den, med vilken avtalet slöts, där ej annat förbehåll gjorts, icke frånträda avtalet, såframt förmyndaren söker godkännande inom en månad från det avtalet slöts. Varder ansökan avslagen av den myndighet, av vilken den först skall provas, äge den, med vilken avtalet slöts, härefter frånträda avtalet, såframt ej annan överenskommelse träffats.

18 §.

Varder avtal som avses i 17 § ej gällande efter vad där sägs, skall angående skyldigheten att återbära vad jämlikt avtalet må vara uppburet eller att utgiva ersättning därför vad i 9 kap. 7 § första stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

19 §.

Förmyndaren äge årligen uppbära arvode med belopp, som kan anses skäligt med hänsyn till förvaltningens omfattning. Arvodet må icke, med mindre rätten annorlunda förordnar, överstiga för år räknat ett belopp, motsvarande fem för hundra av den omyndiges behållna inkomst enligt års-

räkning eller sluträkning, med avdrag likväl för avgift, som erlagts för vård av den omyndiges värdehandlingar efter vad särskilt är stadgat. Avdraget må dock ej uppgå till mer än två för hundra av inkomsten av nämnda värdehandlingar.

Arvode, varom nu är sagt, tillkomme ej fader eller moder, som på grund av lag är förmyndare, med mindre rätten med hänsyn till särskilda omständigheter lämnar tillstånd därtill.

16 KAP.

Om förmyndares redovisningsskyldighet.

1 §.

Förmyndaren vare pliktig att över sin förvaltning av den omyndiges egendom föra räkenskaper på sådant sätt att därigenom för varje år en noggrann redovisning lämnas för den omyndiges tillgångar och skulder samt för förvaltningens gång.

2 §.

När egendom, som skall stå under förmyndarens förvaltning, första gången tillfaller underårig, skall förmyndaren inom en månad därefter till överförmyndaren ingiva förteckning över egendomen. Varder den som uppnått myndig ålder förklarad omyndig, skall förmyndaren, inom tre månader från det förmynderskapet inskrevs, till överförmyndaren ingiva förteckning över den omyndiges egendom vid tiden för omyndighetsförklaringen.

Har den omyndige efter den tid som avses i första stycket erhållit egendom som skall stå under förmyndarens förvaltning, skall förteckning över denna egendom ingivas till överförmyndaren inom en månad därefter.

Är det andel i oskiftat bo som tillfallit omyndig, skall förteckning, varom ovan stadgas, ingivas först inom en månad efter det bodelning eller skifte skett.

3 §.

Å förteckning som avses i 2 § skall förmyndaren teckna försäkran under edlig förpliktelse, att hans uppgifter äro i allo riktiga och att ej något är med vilja och vetskap utelämnat. Rätten äge vid vite förelägga honom att bestyrka detta med ed, såframt yrkande därom framställes av överförmyndaren eller det eljest finnes påkallat. Har annan tagit befattning med den omyndiges egendom, må ock edgång åläggas honom, om skäl äro därtill.

4 §.

Saknar omyndig tillgångar, då förmynderskap för honom inskrives, skall förmyndaren göra anmälan därom till överförmyndaren inom tre månader från det inskrivningen ägde rum.

Vad i 3 § stadgas skall i tillämpliga delar gälla anmälan, varom i första stycket sägs.

5 §.

Före den 15 februari varje år avgive förmyndaren till överförmyndaren årsräkning, innefattande redogörelse för förvaltningen under föregående år eller den del av året, varunder förmyndaren innehaft sin befattning. Då förmyndarens befattning upphör, skall förmyndaren ofördröjligen till överförmyndaren avgiva sluträkning, avseende förvaltningen under det löpande året intill befattningens upphörande.

I årsräkning och sluträkning skola upptagas tillgångar och skulder vid början av den tid räkningen avser, en sammanställning av inkomster och utgifter under nämnda tid samt tillgångar och skulder vid samma tids utgång.

6 §.

Har förmyndaren till överförmyndaren ingivit anmälan eller annan handling, enligt vilken den omyndige saknar tillgångar eller icke har andra tillgångar än lösören, som ej lämna inkomst, vare förmyndaren fri från skyldighet att avgiva räkning, intill dess genom föryttring av sådana lösören eller eljest tillgångar av annan beskaffenhet tillfalla den omyndige.

7 §.

I förteckning över omyndigs egendom så ock i årsräkning och sluträkning skola tillgångar och skulder fullständigt angivas med uppgift å de särskilda tillgångarnas värde. Finnes hos den omyndige fordringshandling som blivit intecknad i honom tillhörig fastighet eller tomträtt, skall detta särskilt angivas. Äro medel insatta hos bank, skall uppgift lämnas om den räkning, varå medlen innestå. I fråga om värdepapper, som ej äro nedsatta hos bank efter vad i 15 kap. stadgas, skall nummer eller annan beteckning anmärkas. Finnas tillgångar som stå under den omyndiges eller annans särskilda förvaltning, skall förmyndaren jämväl lämna uppgift därom, så ock om dessa tillgångars värde, såframt det är honom kunnigt. Skola i årsräkning eller sluträkning upptagas tillgångar eller skulder, för vilkas fullständiga angivande erfordras utförlig uppräknings, må beträffande dem hänvisning göras till förut avgiven förteckning eller årsräkning, där det lämpligen kan ske.

Förteckning och räkning skola innehålla fullständig uppgift å förmyndarens och den omyndiges namn och hemvist samt förmyndarens postadress.

8 §.

Innehåller förteckning över omyndigs egendom uppgift å tillgångar som på grund av giftorätt, arv, testamente eller gåva tillfallit den omyndige, eller upptager årsräkning eller sluträkning sådana tillgångar, om vilka uppgift förut ej lämnats, skall vid förteckningen eller räkningen fogas besannad avskrift av bodelnings- eller skifteshandling, testamente eller gåvobrev, om sådant finnes, så ock av bouppteckning, där den ej förut ingivits till överförmyndaren. Är handling, varom nu sagts, av vidlyftig beskaffenhet, må avskriften lämnas allenast i erforderliga delar.

Upptager förteckning, årsräkning eller sluträkning värdehandlingar som ej äro nedsatta hos riksbanken eller annan bank efter vad i 15 kap. stadgas, skall vid förteckningen eller räkningen fogas intyg av två personer, att värdehandlingarna finnas i förmyndarens förvar. Innestå medel hos bank, skall genom bevis från banken styrkas hur mycket som innestår, så ock i vad mån förbehåll gjorts, att medlen må uttagas utan överförmyndarens samtycke. Beloppet av medel, som innestå enligt motbok, må ock styrkas av två personer.

9 §.

Möter till följd av förmyndarskapets vidlyftiga beskaffenhet eller av annan orsak hinder att inom tid, som är för varje särskilt fall bestämd, avlämna förteckning, årsräkning eller sluträkning, skall inom samma tid anmälan om hindret göras till överförmyndaren; och utsatte denne ny tid, inom vilken förmyndaren har att ingiva handlingen.

10 §.

Försummar förmyndaren att i rätt tid avgiva förteckning, årsräkning eller sluträkning eller anmälan, varom i 4 § sägs, anmäl överförmyndaren för-

summa
att fullg
överfö
skyldigh

Då fö
myndlin
nan, till
ingens

Sedan
förmyndar
ning ö
tecknin
ningar
myndare
räkning,
När den s
gående fö
på sätt i
ning, ut
Hava d
ligger det
ställa
ande s
återställa h
varom där
Skall åtg
värder den
ty förm
när var

När i
förda räk
förvarade
hållas för
stämmas a

Härit a
och
rens fö

Vad i s-

avträda

Förm
av ingi
daren.

summelsen hos rätten, och äge rätten att genom vite tillhålla förmyndaren att fullgöra sitt åliggande. Innan anmälan göres efter vad nyss är sagt, skall överförmyndaren, där det lämpligen kan ske, erinra förmyndaren om hans skyldighet.

11 §.

Då förmyndarens befattning upphör, vare förmyndaren pliktig att till myndlingen, om han blivit myndig, eller, om förmynderskapet övergått å annan, till denne ofördröjligen utgiva de tillgångar som förmyndaren för myndlingens räkning har om händer.

12 §.

Sedan av förmyndaren avgiven sluträkning blivit granskad, skall överförmyndaren till den som äger mottaga redovisning för förmyndarens förvaltning överlämna, förutom sluträkningen, hos överförmyndaren förvarad förteckning över den omyndiges tillgångar och skulder, så ock samtliga de räkningar som avgivits under hela den tid omyndighetstillståndet varat. Var förmyndaren, då hans befattning upphörde, fri från skyldighet att avgiva sluträkning, skola de handlingar, varom ovan sägs, av överförmyndaren tillställas den som äger mottaga redovisning, endast såframt denne eller den avgående förmyndaren framställer begäran därom eller ock överförmyndaren, på sätt i 17 kap. 4 § sägs, å sådan handling gjort anteckning om anmärkning, utan att anmärkningen föranlett ansökan till rätten.

Hava de handlingar som avses i första stycket tillställts ny förmyndare, åligger det denne att inom två månader därefter till överförmyndaren återställa handlingarna. Överförmyndaren skall vid handlingarnas överlämnande skriftligen erinra förmyndaren härom. Försummar förmyndaren att återställa handlingarna, skall vad i 10 § stadgas om påföljd av försummelse, varom där sägs, äga motsvarande tillämpning.

Skall åtgärd, varom i första stycket sägs, vidtagas av överförmyndaren, och varder den avgående förmyndarens förvaltning godkänd av myndlingen eller ny förmyndare, innan handlingarna tillställts honom, vare godkännandet utan verkan.

13 §.

När förmyndarens befattning upphört, skola de rörande förmynderskapet förda räkenskaper samt de betalningsbevis och andra handlingar, som finnas förvarade till styrkande av särskilda poster i räkenskaperna, av förmyndaren hållas för granskning tillgängliga å tid och ort som i händelse av tvist bestämmas av överförmyndaren. Sedan tiden för väckande av talan om ersättning mot förmyndaren gått till ända eller, där sådan talan väckts, målet blivit avgjort genom laga kraft ägande dom, skola nämnda räkenskaper och handlingar utgivas till den som äger mottaga redovisning för förmyndarens förvaltning.

14 §.

Vad i 5—13 §§ stadgas om förmyndare skall, om förmyndaren är död, äga motsvarande tillämpning å hans dödsbo eller, därest hans kvarlåtenskap är avträdd till konkurs, konkursförvaltningen.

17 KAP.

Om tillsyn över förmyndares förvaltning.

1 §.

Förmyndarens förvaltning av den omyndiges egendom skall med ledning av ingiven förteckning samt års- och sluträkningar granskas av överförmyndaren. Vid granskningen skall särskilt tillses, att omyndigs tillgångar äro an-

bragta sålunda, att erforderlig trygghet finnes för deras bestånd och skälig avkastning erhålles, så ock att utgifterna för den omyndige icke överstigit vad med hänsyn till hans förmögenhetsförhållanden och omständigheterna i övrigt må anses skäligt.

2 §.

Överförmyndaren äge själv eller genom någon, som av honom utses därtill, genomgå de av förmyndaren förda räkenskaperna ävensom de betalningsbevis och andra handlingar som finnas förvarade till styrkande av särskilda poster i räkenskaperna så ock hos förmyndaren förvarade värdehandlingar. Dessa räkenskaper och handlingar skola av förmyndaren hållas tillgängliga å tid och ort som bestämmas av överförmyndaren.

Är förmyndaren icke bosatt i det distrikt, där tillsynen utövas, vare överförmyndaren i det distrikt, där förmyndaren bor, pliktig att, på anmodan av den överförmyndare som det tillkommer att utöva tillsynen, verkställa den granskning som avses i första stycket.

Medför åtgärd, varom i första stycket sägs, särskilda kostnader eller avsevärt besvär, äge rätten förordna, att särskild ersättning skall gäldas av den omyndiges medel.

3 §.

Finner överförmyndaren vid granskningen eller eljest anledning till anmärkning mot förmyndarens förvaltning, skall överförmyndaren bereda förmyndaren tillfälle att förklara sig. Inkommer ej förmyndaren inom förelagd tid med förklaring, eller finner överförmyndaren avgiven förklaring otillfredsställande, vare överförmyndaren, såframt den omyndiges rätt och bästa kräver att åtgärd mot förmyndaren utan dröjsmål vidtages av rätten, pliktig att hos rätten göra ansökan därom.

4 §.

Angående verkställd granskning skall å förteckning, årsräkning eller sluträkning tecknas bevis. Har överförmyndaren funnit anledning till anmärkning som icke efter ingiven förklaring förfallit, skall jämväl därom anteckning göras å handlingen. Underrättelse om sådan anteckning skall meddelas förmyndaren, därvid särskilt skall angivas huruvida anmärkningen föranlett ansökan till rätten eller ej.

Har, på sätt i första stycket sägs, anteckning skett om anmärkning, äge förmyndaren, såframt anmärkningen innebär att ersättningsskyldighet i förhållande till den omyndige skulle åvila förmyndaren, väcka talan mot den omyndige om frihet från sådan ersättningsskyldighet.

5 §.

Äger den omyndige del i oskiftat bo, skall överförmyndaren med ledning av bouppteckningen och avgivna årsuppgifter tillse, att förmyndaren väl vårdar den omyndiges rätt i boet. Finner överförmyndaren anledning till anmärkning, skall vad i 3 och 4 §§ stadgas äga motsvarande tillämpning.

6 §.

Den omyndige må, om han fyllt sexton år, taga del av de räkningar och andra handlingar rörande förmynderskapet som förvaras hos överförmyndaren. Enahanda rätt tillkommer den omyndiges make och närmaste fränder.

7 §.

Överförmyndaren skall varje år, i enlighet med de närmare bestämmelser som meddelas av Konungen, till rätten överlämna uppgift rörande tillsynen över förmyndares förvaltning under föregående år.

Är förmyndaren därtill omyndig

Havande bo, skall vid bouppteckning om sammanförande av myndare eller från hans m. Förekommande förordne eller det

Är någon beräknad sin ordna god samt förordne medför

Rätten förordna

1. om och förtydligande 2. om som före i berättiga

men k

samt det på beräknas och

3. om i hans rätt

4. om förvaltas

5. om framtida framdel

ägares

6. om förvaltn

Tarva

målas a

18 KAP

Om god man.

1 §.

Är förmyndaren för sjukdom eller annan orsak ur stånd att utöva förmynderskapet, eller varder han enligt 20 kap. 27 § skild från utövningen därav, skall god man av rätten förordnas att i förmyndarens ställe vårda den omyndiges angelägenheter.

2 §.

Hava förmyndaren eller hans make och den omyndige del i oskiftat dödsbo, skall god man av rätten förordnas att vårda den omyndiges rätt i boet vid boutredningen så ock vid bodelning och skifte eller ingående av avtal om sammanlevnad i oskiftat bo. God man skall ock förordnas för den omyndige, om eljest å hans vägnar rättshandling skall företagas, vid vilken förmyndaren, efter vad i 13 kap. 2 § stadgas, ej äger företräda den omyndige, eller fråga uppstår om rättegång mellan den omyndige och förmyndaren eller hans make eller någon som förmyndaren företräder.

Förekommer i annat fall än i första stycket sägs angelägenhet, däri förmyndaren eller hans make kan hava ett intresse stridande mot myndlingens, förordne ock rätten god man för den omyndige, om förmyndaren det begär eller det eljest finnes lämpligt.

3 §.

Är någon för sjukdom, som kan antagas vara övergående, ur stånd att bevaka sin rätt eller förvalta sin egendom, skall rätten, där så erfordras, förordna god man att bevaka hans rätt eller förvalta egendomen; dock må sådant förordnande ej givas utan den sjukes samtycke, med mindre sjukdomen medför hinder mot samtyckes inhämtande.

4 §.

Rätten skall ock, när anmälan sker eller behovet eljest varder kunnigt, förordna god man:

1. om vid dödsfall till namnet känd arvinge är å okänd ort eller fjärran och förty ej kan bevaka sin rätt i boet och förvalta sin lott däri;

2. om vid dödsfall ej kan utrönas, huruvida den döde efterlämnat arvinge som före allmänna arvsfonden eller före eller jämte annan känd arvinge är berättigad till arvet, eller ock kännedom finnes om arvinge efter den döde men kunskap saknas såväl om arvingens namn som om hans vistelseort, samt det på grund av sådan omständighet fordras, att okänd arvinges rätt bevakas och hans lott i boet förvaltas;

3. om testamentstagare vistas å okänd eller fjärran ort eller är okänd och hans rätt därför behöver iakttagas på sätt förut om arvinge är sagt;

4. om det eljest tarvas, att bortovarandes rätt bevakas eller hans egendom förvaltas;

5. om jämlikt förordnande i testamente eller annan rättshandling av framtida händelse beror, vem egendom skall tillfalla, eller egendom först framdeles skall med äganderätt tillträdas, och det erfordras, att blivande ägares rätt bevakas eller att egendomen förvaltas för hans räkning; eller

6. om egendom, enligt vad särskilt stadgas, skall ställas under vård och förvaltning av god man som avses i detta kapitel.

Tarvas god man för den som äger rätt i dödsbo, skall det hos rätten anmälas av den som har boet i sin vård.

Rättshandling, som god man företagit med stöd av förordnande enligt denna paragraf, gälle, ändå att den egendom förordnandet avsåg tillfaller någon som han ej var satt att företräda.

5 §.

Till god man skall utses en rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig man eller kvinna. Skall god man förordnas att bevaka omyndigs eller bortovrandes rätt i dödsbo, och har den avlidne nämnt, vem han önskar till god man, varde denne därtill förordnad, såframt han ej finnes olämplig.

När omständigheterna sådant påkalla, må flera gode män förordnas.

Vad i 11 kap. 4, 8, 9 och 10 §§ stadgas om hinder att vara förmyndare, skyldighet att övertaga förmynderskap, förmyndares entledigande och skyldighet att anmäla förmyndares död skall äga motsvarande tillämpning i fråga om god man eller godmanskap.

6 §.

Godmanskap står under tillsyn av överförmyndaren och rätten.

7 §.

Godmanskap varde genast inskrivet hos den rätt som meddelat förordnandet. Anteckning om inskrivningen skall ske i förmynderskapsboken.

Vad i 12 kap. 3 och 4 §§ stadgas om överflyttning av tillsynen å förmynderskap och om rättens skyldighet att angiva, vilken överförmyndare det tillkommer att utöva tillsyn över förmynderskap, skall äga motsvarande tillämpning i fråga om godmanskap. Överflyttning av godmanskap som avses i 1 eller 2 § må ej ske annat än i samband med överflyttning av förmynderskapet.

8 §.

Vad i 9 och 10 samt 13—17 kap. stadgas i fråga om förmyndare och omyndigs egendom skall i tillämpliga delar gälla med avseende å god man och egendom som skall förvaltas av god man, med iakttagande dock av vad här nedan i 9—11 §§ föreskrives.

9 §.

God man som förordnats att förvalta egendom vare, såframt förvaltningen ej avser andel i oskiftat bo, pliktig att, inom en månad från det inskrivning av godmanskapet ägde rum, till överförmyndaren ingiva förteckning över egendomen.

Förteckning, som avgives av god man varom stadgas i 1 §, skall upptaga den lösa egendom som omhändertages av honom. Upphör godmanskapet innan tid för avgivande av årsräkning eller sluträkning rörande förmynderskapet för den omyndige inträffar, må sluträkning rörande godmanskapet upptaga redogörelse allenast för de åtgärder som vidtagits av gode mannen, och skall i övrigt redogörelse för förvaltningen av den omyndiges egendom jämväl under den tid, godmanskapet varat, avgivas av förmyndaren. Vad i 16 kap. 3 § är stadgat om förteckning, som avgives av förmyndare, skall även gälla med avseende å förteckning, som avgives av god man.

Har egendom i dödsbo, vilken förvaltats av god man som avses i 4 §, efter preskription av rätt att taga arv eller testamente eller ock eljest tillfallit allmänna arvsfonden, gälle i fråga om egendomens försäljning vad i lagen om allmänna arvsfonden är stadgat.

10 §.

Är behov av god man ej längre för handen, skall han av rätten entledigas. Har god man förordnats enligt 3 § eller 4 § 1—5, skall han entledigas, så snart den, för vilken han förordnats, begär det.

Då
målasGod
efter u
sättnin

nedan

I Stoc
förmynd
tycke,
14 §§, i
nar upp
nan lämp
Ledam
änseend
rätt givit
god man.Trä ell
överförm.Komm
den tid, fKan i s
dare e
överförm
distrikt, ett
grund förÖrat
nas, av
munell
oktober
begynnDå
Har val
relsen,
Äro
och ku
till öve

Då god man slutfört sitt uppdrag, skall det av honom ofördröjligen anmälas hos rätten.

11 §.

God man vare, såframt han ej äger uppbära årligt arvode, berättigad att efter uppdragets slutförande erhålla skäligt arvode för uppdraget så ock ersättning för sina kostnader.

19 KAP.

Om överförmyndare.

1 §.

Överförmyndare väljas en för varje kommun, där ej annat följer av vad nedan stadgas.

2 §.

I Stockholms stad skall överförmyndare icke utses utan skall vad om överförmyndare stadgas gälla förmyndarkammaren. Dock må frågor om samtycke, tillstånd eller förordnande, varom sägs i 15 kap. 5, 8, 9, 10, 12 och 14 §§, i den mån Konungen därom förordnar å förmyndarkammarens vägnar upptagas och avgöras av någon dess ledamot eller tjänsteman eller annan lämplig person, som rådhusrätten utser.

Ledamot av förmyndarkammaren och den som är utsedd att i angivna hänseende fullgöra överförmyndares åligganden må ej, utan att Svea hovrätt givit tillstånd därtill, av rådhusrätten förordnas till förmyndare eller god man.

3 §.

Två eller flera kommuner, som lyda under häradsrätt, må, då val av överförmyndare förestår, efter förslag av rätten förena sig till ett överförmyndardistrikt.

Kommun, som ingått i sådant överförmyndardistrikt, må ej utträda förrän den tid, för vilken överförmyndaren blivit utsedd, gått till ända.

4 §.

Kan i stad eller annan kommun tillsynen icke utövas av en överförmyndare ensam, må rätten på framställning av kommunen förordna, att flera överförmyndare skola väljas. I sådant fall äge rätten indela kommunen i distrikt, ett för varje överförmyndare, eller ock bestämma annan lämplig grund för förmynderskapens fördelning mellan överförmyndarna.

5 §.

Överförmyndare väljes i stad av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av allmän rådstuga samt på landet av kommunalstämma eller av kommunalfullmäktige, om sådana finnas. Valet skall förrättas inom utgången av oktober månad året före det, med vilket överförmyndarens tjänstgöringstid begynner.

Då val av överförmyndare förrättats, skall det genast anmälas till rätten. Har val ej skett i behörig tid, skall rätten göra anmälan därom hos länsstyrelsen, som tillser att valet hålles så snart ske kan.

Äro flera kommuner förenade till ett distrikt för val av överförmyndare, och kunna kommunerna icke enas i valet av överförmyndare, skall rätten till överförmyndare utse den av de valde som finnes därtill lämpligast.

6 §.

Till överförmyndare må i stad eller annan kommun eller i distrikt av flera kommuner väljas den som blivit därtill vald inom annan kommun eller annat distrikt.

7 §.

Överförmyndare väljes för en tid av fyra år. Avgår överförmyndare, innan tiden för hans uppdrag är ute, skall i hans ställe annan väljas att tjänstgöra under den tid som återstår.

8 §.

Till överförmyndare skall väljas en i praktiska värv väl förfaren svensk man eller kvinna, som uppnått tjugufem års ålder. Överförmyndare kan ej den vara som är omyndig eller i konkurstillstånd.

Domhavande må ej vara överförmyndare inom domsagan, ej heller må ledamot av rådhusrätt, som arbetar å endast en avdelning, vara överförmyndare i staden.

Ej må annan avsäga sig uppdrag att vara överförmyndare än den som icke är bosatt inom den kommun eller någon av de kommuner, för vilka valet förrättas, ämbets- eller tjänsteman som av sin befattning är hindrad att fullgöra uppdraget, den som efter de fyra sistförflutna årens tjänstgöring såsom överförmyndare är i tur att avgå från befattningen, den som uppnått sextio års ålder samt den som eljest uppgiver förhinder, vilket godkännes av valmyndigheten.

9 §.

Överförmyndare kan när som helst av rätten entledigas, om han finnes icke vara lämplig.

10 §.

För varje överförmyndare skall finnas en ersättare. Vad i 5—9 §§ stadgas om överförmyndare skall äga motsvarande tillämpning å ersättare för honom.

Äro såväl överförmyndaren som ersättaren förhindrade att uppehålla befattningen eller bestrida därtill hörande åliggande, äge rätten förordna tillfällig vikarie.

11 §.

Överförmyndaren vare skyldig att föra bok angående de förmynderskap och godmanskap som inskrivits och stå under hans tillsyn. Över ärenden rörande förmynderskap, vilka ej inskrivits, skall särskild förteckning föras.

12 §.

Överförmyndaren äge uppbära arvode till belopp, motsvarande ett för hundra av den omyndiges behållna årsinkomst, där denna icke överstigit tvåhundra kronor, och eljest två för hundra därav, dock äge överförmyndaren icke av en omyndig i arvode uppbära mera än ettusen kronor för år. Inkomsten skall beräknas enligt årsräkning eller sluträkning eller, såvitt fråga är om omyndigs andel av inkomst från dödsbo, däri delägarna sammanleva i oskiftat bo, enligt årsuppgift rörande boet. Arvodet skall av förmyndaren inbetalas vid räkningens eller årsuppgiftens avgivande, och äge förmyndaren ur dödsbo, däri den omyndige har del, förskottsvis utbekomma det belopp som skall utgå i arvode. Avlämnas gemensam årsuppgift för underåriga syskon, skall vid beräkning av arvodets belopp hänsyn tagas till vad av boets inkomst belöper på syskonen samfällt.

Skall ej räkning eller årsuppgift avgivas, äger rätten, om särskilda skäl äro därtill, tillägga överförmyndaren skäligt arvode att gäldas av den omyndiges medel.

Vad
svaranStad
arvode
förenad
godkän
fall koRätte
avseend
ovrätt.
Överf
ansvar.Närm
et av d
Konunge

Väl oc

Talan
bortet har
faga tvistÄr part
förmynd
talan för b
ModernTalan
skap av trol
sitt bevisat
rätt, somI mål
talan för
dare fö
man äge
Envar
sig i mLaga
landes

Vad nu sagts med avseende å arvode för förmynderskap skall äga motsvarande tillämpning i fråga om godmanskap.

13 §.

Stad eller annan kommun äger, om det finnes lämpligt, lämna bidrag till arvode åt överförmyndaren och till bestridande av de med hans verksamhet förenade kostnaderna. Kommunen äger ock att i ordning, som av Konungen godkännes, bestrida samtliga utgifter för dessa ändamål, och äger i sådant fall kommunen uppbära belopp som avses i 12 §.

14 §.

Rätten skall vaka över att överförmyndaren fullgör sina åligganden. Med avseende å Stockholms förmyndarkammare utövas denna tillsyn av Svea hovrätt.

Överförmyndaren är med avseende å sin befattning underkastad ämbetsansvar.

15 §.

Närmare bestämmelser om överförmyndarens verksamhet samt om förandet av den bok och den förteckning, varom i 11 § förmäles, meddelas av Konungen.

20 KAP.

Vissa bestämmelser om rättegången.

Mål och ärenden rörande äktenskaplig börd, faderskap till barn utom äktenskap, adoption, vårdnad och underhåll.

1 §.

Talan angående äktenskaplig börd må väckas vid rätten i den ort, där barnet har sitt hemvist, eller, om det avlidit, vid den rätt som har att upptaga tvist om arv efter barnet.

2 §.

Är part i mål som avses i 1 § underårig, sinnessjuk eller sinnesslö, äge förmyndaren eller god man, där sådan enligt 18 kap. skall förordnas, föra talan för honom.

Modern varde i målet hörd, om det kan ske.

3 §.

Talan rörande faderskapet till barn utom äktenskap eller om barnets egenskap av trolovningsbarn må väckas vid rätten i den ort, där mannen har sitt hemvist eller lägersmålet skett. Är han död, må talan väckas vid den rätt, som har att upptaga tvist om arv efter honom.

4 §.

I mål som avses i 3 § äge modern, om hon har vårdnaden om barnet, föra talan för barnet, ändå att hon ej uppnått myndig ålder. Är särskild förmyndare förordnad, äge han samma rätt att föra talan för barnet. Barnavårdsman äge ock, själv eller genom ombud, föra sådan talan.

Envar, som äger att föra talan för barnet, skall erhålla tillfälle att yttra sig i målet.

5 §.

Laga domstol i ärende om antagande av adoptivbarn eller adoptivförhållandes hävande vare rätten i den ort, där adoptanten har sitt hemvist.

6 §.

I ärende om antagande av adoptivbarn skall rätten söka inhämta upplysning huruvida vederlag eller bidrag till barnets underhåll är givet eller utfäst. Har barnet ej fyllt aderton år, skall yttrande inhämtas såväl från barnavårdsnämnden i den församling, där adoptanten är kyrkobokförd, som ock, där barnavårdsman förordnats för barnet, från den barnavårdsnämnd som har att utöva tillsyn å barnavårdsmanens verksamhet och eljest från barnavårdsnämnden i den församling, där föräldrarna eller den av dem som har vårdnaden om barnet är kyrkobokförd.

Fader eller moder, vars samtycke till adoptionen ej erfordras, varde ändå dock hörd, där det kan ske. Finnes särskild förmyndare, vars samtycke ej erfordras, skall ock han höras.

7 §.

Är adoptivbarn underårigt eller lider det av sinnessjukdom eller sinnesslöhet, må ansökan om adoptivförhållandets hävande enligt 4 kap. 9 § första stycket göras av barnets fader eller moder, särskilt förordnad förmyndare eller god man eller av barnavårdsnämnd. Är adoptant sinnessjuk eller sinnesslöt, äge hans förmyndare göra ansökan om adoptivförhållandets hävande enligt 4 kap. 8 § eller 9 § andra stycket.

I ärende om adoptivförhållandets hävande jämlikt 4 kap. 8 eller 9 § lämne rätten alla dem tillfälle att yttra sig, vilkas samtycke eller hörande vore för adoption erforderligt, så ock, där adoptanten är förklarad omyndig, hans förmyndare. Är adoptivbarnet omyndigt och är ej annan än adoptanten förmyndare, eller vistas den, mot vilken ansökningsen är riktad, å okänd ort, skall hans rätt bevakas av god man, varom i 18 kap. förmäles.

8 §.

Mot rättens beslut i ärende om antagande av adoptivbarn eller adoptivförhållandets hävande må talan fullföljas av envar, som äger göra ansökan där- om eller som skall höras i ärendet.

9 §.

Fråga rörande vårdnaden om barn upptages av rätten i den ort, där den som har vårdnaden om barnet har sitt hemvist.

Talan angående underhåll till barn upptages av rätten i den ort, där svaranden har sitt hemvist. Vill käranden i mål om underhåll till barn utom äktenskap hellre stämma till rätten i den ort, där lägersmålet skett, vare det tillåtet. Har den som var underhållsskyldig gentemot barn avlidit, upptages talan om underhåll till barnet av den rätt, där dödsboet svarar. Än gående talan om underhåll enligt 7 kap. 10 § åt modern till barn utom äktenskap skall vad angående talan om underhåll till barnet är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vad i första och andra styckena stadgas utgör ej hinder att upptaga fråga som där avses i samband med äktenskapsmål.

10 §.

I mål eller ärende som angår vårdnaden äge rätten att för tiden intill dess laga kraft ägande dom eller beslut föreligger förordna därom efter vad som finnes skäligt.

Förordnande, varom i första stycket sägs, må på yrkande meddelas utan huvudförhandling. Innan förordnande meddelas, skall tillfälle att yttra sig över yrkandet beredas motparten. Har förordnande meddelats, pröve rätten när målet eller ärendet avgöres, om åtgärden skall bestå.

Förordnande, varom ovan sagts, gånge i verkställighet lika med laga kraft ägande dom men kan när som helst av rätten återkallas.

11 §.

I mål om underhåll till barn skall vad i 4 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

Underhållsbidrag må bestämmas till olika belopp för särskilda delar av underhållstiden.

Underhåll till barn må ej mot den underhållsskyldiges bestridande bestämmas för tid efter det barnet fyllt aderton år, innan det kan tillförlitligen bedömas, huruvida underhållsskyldighet föreligger därefter.

12 §.

I mål angående underhåll äge rätten att för tiden intill dess laga kraft ägande dom föreligger förordna därom efter vad som finnes skäligt. Skyldighet att utgiva bidrag må dock ej åläggas någon, med mindre sannolika skäl föreligga att han är bidragsskyldig.

I fråga om förordnande som här avses skall vad i 10 § andra och tredje styckena stadgas äga motsvarande tillämpning.

13 §.

Har mannen, efter det han på grund av förordnande som avses i 12 § betalat underhållsbidrag till barn utom äktenskap eller barnets moder, genom laga kraft ägande dom funnits icke vara underhållsskyldig, må han dock ej av den som mottagit underhållsbidraget söka åter vad han utgivit men äge av allmänna medel återbekomma guldna bidragsbelopp jämte ränta efter sex för hundra om året från betalningsdagen.

Ansökan härom skall, för att komma under prövning, inom ett år från det domen vunnit laga kraft göras hos länsstyrelsen i det län, där målet avgjordes av underrätt.

Vad av allmänna medel utgivits skall stanna å statsverket, där ej länsstyrelsen på grund av särskilda omständigheter finner skäligt förordna, att staten skall söka sitt åter av den som mottagit underhållsbidraget. Talan om återbekommande av vad sålunda utgivits må ej väckas senare än ett år från det utbetalningen ägde rum.

Talan mot länsstyrelsens beslut föres hos Konungen genom besvär i den ordning som är bestämd för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut.

14 §.

Finnes ej enligt vad ovan sagts behörig domstol, upptages målet eller ärendet av Stockholms rådhusrätt.

Mål rörande omyndighetsförklaring eller dess hävande samt ärenden angående förmynderskap och godmanskap.

15 §.

Ansökan, att någon skall förklaras omyndig, varde, då fråga är om den som uppnått myndig ålder, upptagen av rätten i den ort, där den som avses med ansökningsen har sitt hemvist. Finnes ej behörig domstol efter vad nu är sagt, upptages målet av Stockholms rådhusrätt.

Avser ansökningsen, att underårig skall förbli omyndig jämväl efter uppnådd myndighetsålder, höre målet till den rätt, där förmynderskapet är inskrivet, eller, om inskrivning icke ägt rum, till den rätt, där inskrivning skall ske.

Ansökan om hävande av omyndighetsförklaring upptages av den rätt, där förmynderskapet för den omyndige är inskrivet.

16 §.

Ansökan om omyndighetsförklaring må göras, förutom av den som avses med ansökningsen, jämväl av hans make och närmaste fränder så ock av överförmyndaren samt i fall, varom i 10 kap. 2 § sägs, av förmyndaren. Sinnessjuk som är för vård intagen å sinnessjukhus må ock förklaras omyndig på anmälan av den som, enligt bestämmelser vilka meddelas av Konungen, äger att beträffande där intagen göra sådan anmälan.

Omyndighetsförklarings hävande må sökas av den omyndige själv eller hans förmyndare.

17 §.

Har ansökan om omyndighetsförklaring gjorts av den, om vars försättande i omyndighet är fråga, eller har denne eljest medgivit, att omyndighetsförklaring må meddelas, äge rätten utan huvudförhandling omedelbart företaga målet till avgörande. Vad nu sagts äge ock tillämpning, då fråga är att någon skall förklaras omyndig på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, såframt det må antagas att hans hörande skulle vara utan gagn.

I annat fall än som avses i första stycket skall rätten utfärda föreläggande för den, om vars försättande i omyndighet är fråga, att svara i målet. Angående sådant föreläggande gälle vad om stämning är stadgat.

18 §.

Ansökan av den som försatts i omyndighet att bliva förklarad myndig må, om den finnes uppenbart ogrundad, utan huvudförhandling omedelbart avslås. Har ansökan om hävande av omyndighetsförklaring gjorts eller tillstyrkts av förmyndaren, må målet ock utan huvudförhandling omedelbart företagas till avgörande, såvida förmyndarens inställelse ej finnes vara behöflig för målets utredning.

I annat fall än som avses i första stycket skall rätten utfärda föreläggande för förmyndaren att svara i målet. Angående sådant föreläggande gälle vad om stämning är stadgat.

19 §.

Har ansökan gjorts, att någon skall förklaras omyndig på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, förordne rätten biträde att bevaka hans rätt i målet, om han begär det eller om det eljest med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligt. Begär den som på sådan grund försatts i omyndighet att förklaras åter myndig, må ock rättegångsbiträde förordnas, om det finnes erforderligt.

Den som förordnats till rättegångsbiträde åtnjute av allmänna medel efter rättens prövning skäligen arvode för det arbete han nedlagt å målet för dess förberedande och utförande så ock ersättning för nödvändiga utgifter och tidsspillan. Då målet avgöres, skall den, för vilken rättegångsbiträde förordnats, förpliktas att till statsverket återgälda vad biträdet tillerkänts i arvode och ersättning, såframt ej sådan skyldighet finnes böra åläggas motparten eller, där ansökningsen gjorts av överförmyndaren, kostnaden provas skola stanna å statsverket.

Vad i denna paragraf är stadgat skall ej äga tillämpning, om fri rättegång beviljats den, för vilken biträde må förordnas.

20 §.

Kan i mål om omyndighetsförklaring dom ej omedelbart givas, äge rätten, såframt dröjsmål uppenbarligen skulle medföra fara för den, om vars försättande i omyndighet är fråga, eller för hans egendom, förordna, att han

skall vara omyndig under tiden intill dess målet av rätten avgöres. Förordnande, varom nu är sagt, må meddelas utan huvudförhandling.

Innan förordnande meddelas efter vad i första stycket sägs, skall, om det kan ske utan märklig tidsutdräkt, tillfälle beredas den, om vars försättande i omyndighet är fråga, att yttra sig. Förordnandet kan när som helst av rätten återkallas.

21 §.

Ej må någon förklaras omyndig på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, ej heller den som på sådan grund försatts i omyndighet förklaras myndig, med mindre läkarintyg angående hans sinnestillstånd blivit företett. Närmare bestämmelser om sådant intyg meddelas av Konungen.

22 §.

Har den som förklarats omyndig blivit förklarad åter myndig, må talan mot domen fullföljas av envar, som enligt 16 § är behörig att föra talan om hans försättande i omyndighet, så ock av förmyndaren.

23 §.

Om dom, varigenom någon förklarats omyndig, så ock om förordnande som avses i 20 § skall ofördröjligen genom rättens försorg kungörelse införas i allmänna tidningarna.

Har dom, varigenom någon förklarats omyndig, blivit i högre rätt ändrad genom dom som vunnit laga kraft, eller har den som förklarats omyndig förklarats åter myndig genom laga kraft ägande dom, eller har förordnande som avses i 20 § återkallats eller i högre rätt upphävts, skall kungörelse därom ske efter vad i första stycket sägs.

24 §.

Fråga om förordnande av förmyndare för underårig upptages av den rätt, där förmynderskapet är inskrivet, eller, om inskrivning av förmynderskapet icke ägt rum, av den rätt, där inskrivning skall ske.

Då någon som uppnått myndig ålder förklaras omyndig, skall förmyndare förordnas av den rätt, där ansöknings om omyndighetsförklaring gjordes. Erfordras ny förmyndare, skall sådan förordnas av den rätt, där förmynderskapet är inskrivet.

Fråga om entledigande av förmyndare upptages av den rätt, där förmynderskapet är inskrivet eller skall inskrivas.

25 §.

Ej må någon förordnas till förmyndare eller entledigas från sådan befattning, med mindre han erhållit tillfälle att yttra sig i ärendet.

26 §.

Kan i ärende angående förmyndares förordnande slutligt beslut ej omedelbart givas, äge rätten, såframt omedelbar vård erfordras om den omyniges angelägenheter, förordna förmyndare för tiden intill dess ärendet av rätten avgöres.

Har i mål om omyndighetsförklaring rätten, på sätt i 20 § stadgas, meddelat beslut, att den, om vars försättande i omyndighet är fråga, skall vara omyndig under tiden intill dess målet avgöres, skall rätten i där angiven ordning med avseende å nämnda tid förordna förmyndare för honom.

27 §.

Uppkommer fråga om förmyndares entledigande av orsak, varom i 11 kap. 9 § sägs, och kan slutligt beslut ej omedelbart givas, äge rätten, såframt

dröjsmål skulle medföra fara för den omyndiges rätt och bästa, förordna om förmyndarens skiljande från utövningen av förmynderskapet under tiden intill dess ärendet av rätten avgöres.

Innan beslut fattas om förmyndarens skiljande från utövningen av förmynderskapet, skall, om det utan märklig tidsutdräkt kan ske, tillfälle beredas förmyndaren att yttra sig.

28 §.

Ansökan om förmyndares förordnande eller entledigande eller om annan rättens åtgärd med avseende å förmynderskap må, såframt fråga ej är om ärende, varom i 29 § stadgas, göras, förutom av överförmyndaren och förmyndare, jämväl av barnavårdsman och den omyndige själv, om han fyllt sexton år, så ock av hans make och närmaste fränder. Förmyndare, som gjort sig skyldig till försummelse i vårdnaden om underårig, må entledigas jämväl på ansökan av allmän åklagare eller barnavårdsnämnd. Frågor som avses i denna paragraf skall ock rätten, när anledning är därtill, upptaga utan att särskild ansökan blivit gjord.

Mot rättens beslut i ärende, varom i första stycket sägs, må talan fullföljas, förutom av den som beslutet särskilt rör, av envar som äger göra ansökan efter vad nyss är sagt.

Mot beslut, varigenom det förelagts förmyndare att vid vite fullgöra visst åliggande, må talan fullföljas allenast i samband med klagan över rättens beslut om utdömande av vitet.

29 §.

Överförmyndarens eller rättens tillstånd till åtgärd beträffande omyndigs egendom må sökas allenast av förmyndaren. Mot överförmyndarens eller rättens beslut med avseende å sådant tillstånd så ock mot överförmyndarens förordnande, att förbehåll, varom i 15 kap. 9 § andra stycket sägs, ej skall gälla, må talan föras allenast av förmyndaren samt, såframt ärendet angår omhändertagande av egendom, varöver den omyndige äger råda, eller återkallelse av förmyndarens eller överförmyndarens tillstånd för omyndig att driva näring, av den omyndige själv, om han fyllt sexton år.

Mot överförmyndarens eller rättens beslut i fall, varom i 13 kap. 8 § tredje stycket sägs, må talan ej föras.

30 §.

Fråga om förordnande eller entledigande av god man som avses i 18 kap. 1 eller 2 § skall upptagas av den rätt, där förmynderskapet för den omyndige är inskrivet eller skall inskrivas.

Uppkommer vid utredning av dödsbo fråga om förordnande av god man enligt 18 kap. 4 §, höre ärendet till den rätt, varunder boet lyder. Skall god man eljest förordnas enligt nämnda lagrum eller ock enligt 3 § samma kapitel, ankomme det på rätten i den ort, där den, för vilken god man förordnas, har egendom eller eljest behov av god man yppat sig. Erfordras ny god man eller uppstår fråga om entledigande av god man, upptages ärendet av den rätt, där godmanskapet är inskrivet.

31 §.

Vad i 25—27 §§ stadgas beträffande förmyndare skall i tillämpliga delar gälla i fråga om god man.

32 §.

Vad i 28 och 29 §§ stadgas om förmyndare och förmynderskap skall i tillämpliga delar gälla jämväl beträffande god man och godmanskap, och skall vad där sägs om omyndig, hans make och närmaste fränder, då fråga

är om godmanskap, varom i 18 kap. 3 eller 4 § förmåles, hava avseende å den, för vilken god man förordnats, samt dennes make och närmaste fränder. Då fråga är om godmanskap för omyndig, skall i ärende som avses i 28 § även förmyndaren äga den behörighet, varom där sägs; dock äge förmyndaren i fall som avses i 18 kap. 2 § första stycket ej föra talan mot rättens beslut.

33 §.

Talan mot överförmyndarens beslut föres skriftligen hos rätten inom två veckor från den dag klaganden erhöll del av beslutet.

Med avseende å talan mot beslut som Stockholms förmyndarkammare meddelar skall i stället för vad i första stycket sägs gälla vad som är föreskrivet om talan mot rättens beslut.

34 §.

I mål eller ärende, däri överförmyndaren fört talan, äger rätten, när skäl äro därtill, vid målets eller ärendets avgörande tillerkänna överförmyndaren ersättning av allmänna medel för det arbete han nedlagt å målets eller ärendets utförande ävensom för nödiga utgifter. Rätten pröve ock, huruvida ersättningen skall återgäldas av överförmyndarens motpart eller stanna å statsverket.

Överförmyndaren äge i mål eller ärende, däri han för talan, anlita ombud.

35 §.

Beslut eller dom, som meddelas av överförmyndaren eller rätten, skall lända till efterrättelse utan hinder av att talan däremot föres, utom såvitt angår dom, som innefattar hävande av omyndighetsförklaring, eller rättens avgörande, varigenom avtal om sammanlevnad i oskiftat bo häves eller förordnande meddelas om gäldande av särskild ersättning, på sätt i 17 kap. 2 § tredje stycket sägs, eller förmyndare eller god man dömes till utgivande av försuttet vite.

Gemensamma bestämmelser.

36 §.

Vad i rättegångsbalken är stadgat om hämtning av part skall äga motsvarande tillämpning å den, som i annan egenskap än vittne eller sakkunnig skall höras i mål eller ärende som avses i denna balk.

Då fråga är om omyndighetsförklaring på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, bör iakttagas att förordnande om skyldighet att inställa sig personligen ej gives beträffande den som avses med ansökningen, såframt det finnes att inställelsen skulle för honom kunna medföra men eller fara.

37 §.

I fråga om mål eller ärende, vari allmän åklagare, barnavårdsnämnd eller överförmyndare för talan, skall vad i 20 § lagen om införande av nya rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

38 §.

I mål eller ärende som avses i denna balk äge rätten, när det finnes lämpligt, förordna att förhandling skall ske inom stängda dörrar.

39 §.

Mot beslut som av underrätt meddelats under rättegången i fråga, som avses i 10, 12, 20, 26, 27 eller 31 §, skall talan föras särskilt.

40 §.

Över hovrättens beslut i fråga som avses i 39 § må klagan ej föras. Samma lag vare med avseende å ärende som först handlagts av överförmyndaren.

Vad sist sagts gäller dock ej ärende som handlagts av Stockholms förmyndardarkammare.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit.

Stockholms slott den 10 juni 1949.

GUSTAF.

(L. S.)

(Justitiedepartementet.)

HERMAN ZETTERBERG.

Nr 382.

L a g

om införande av föräldrabalken;

given Stockholms slott den 10 juni 1949.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götas och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen¹, funnit gott förordna som följer.

1 §.

Den nu antagna föräldrabalken skall jämte vad här nedan stadgas träda i kraft den 1 januari 1950.

2 §.

Genom föräldrabalken upphävas med de begränsningar nedan stadgas: lagen den 14 juni 1917 (nr 376) om barn utom äktenskap; lagen samma dag (nr 377) om äktenskaplig börd; lagen samma dag (nr 378) om adoption; lagen den 11 juni 1920 (nr 407) om barn i äktenskap; lagen samma dag (nr 409) om makes underhållsskyldighet mot andra makens barn;

lagen den 27 juni 1924 (nr 320) om förmynderskap; och

13 § andra, tredje och fjärde styckena² lagen samma dag (nr 321) angående införande av lagen om förmynderskap.

De övergångsbestämmelser, som meddelats till förstnämnda fem lagar så ock till de i desamma eller i lagen om förmynderskap vidtagna ändringar, skola fortfarande i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

3 §.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum som ersatts genom bestämmelse i föräldrabalken, skall denna i stället tillämpas.

4 §.

Talan som avses i 2 kap. 1 eller 2 § eller i 3 kap. 3 § föräldrabalken må ej väckas, om rätten till sådan talan på grund av äldre lag gått förlorad före föräldrabalkens ikraftträdande.

¹ Riksdagens skrivelse 1949: 325.

² Senaste lydelse av 13 § se 1942: 357.

